

د مدني او سياسي حقونو بين المللي ميثاق

ميثاق بين المللي حقوق مدني و سياسي

د مدنی او سیاسی حقونو بین المللی میثاق

د ۱۹۶۶ د دسمبر د ۱۶ نېټې (د ۱۳۴۵/۹/۲۵ شمسی کال برابر) تصویب د ملګرو ملتونو
عمومی غونډه

سریزه:

د میثاق غړی هیوادونه

د ملګرو ملتونو په منشور کې د اعلام شوو اصولو په پام کې نیولو سره د بشر د ذاتی حیثیت او د انسانی کورنی د ټولو غړو نه بیلیدونکی او یو شان حقونه په نړۍ کې د آزادۍ، روغې جوړې او عدالت اساس دی.

ددې په منلو سره چې نوموړی حقونه د انسان له ذاتی حیثیت څخه راوتلی دی.

د دې په منلو سره چې د بشر د حقونو نړیوالې اعلامیې سره له ویرې او غریبې نه خلاص او آزاد ژوند انسان په هغه صورت کې میندلای شو چې پخپله له مدنی او سیاسی حقونو نه د هرچا د گټې اخیستلو شرطونه او همدارنگه د هغه له اقتصادۍ- ټولنیزو او کلتوری حقونو څخه رامنځ ته شوی وی.

دې ته په پاملرنې سره چې دولتونه د ملګرو ملتونو د منشور له مخې د بشر د حقونو او آزادیو په اغیزمنه او نړیواله توګه درناوی او ترویج کول ورباندې لازم دی.

د دې حقیقت په نظر کې نیولو سره چې هر فرد د نورو افرادو، او هغه ټولني په وړاندې چې دی ورپورې تړلی دی ځینی دندې لری، او د دغه میثاق په واسطه د پیژندل شویو حقونو مراعات او ترویجولو

میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی

مصوب ۱۶ دسمبر ۱۹۶۶
(مطابق ۱۳۴۵/۹/۲۵ هـ ش) مجمع عمومی
سازمان ملل متحد

مقدمه:

کشور های طرف این میثاق

با توجه به این که بر طبق اصولی که در منشور ملل متحد اعلام گردیده است شناسایی حیثیت ذاتی و حقوق یکسان و غیر قابل انتقال کلیه اعضاء خانواده بشر مبنای آزادی، عدالت و صلح در جهان است.

با اذعان به این که حقوق مذکور ناشی از حیثیت ذاتی شخص انسان است.

با اذعان به این که بر طبق اعلامیه جهانی حقوق بشر کمال مطلوب انسان آزاد و رهایی یافته از ترس و فقر فقط در صورتی حاصل میشود که شرایط تمتع هر کس از حقوق مدنی و سیاسی خود و همچنین از حقوق اقتصادی- اجتماعی و فرهنگی او ایجاد شود.

با توجه به این که دولت‌ها بر طبق منشور ملل متحد به ترویج احترام جهانی و مؤثر و رعیت حقوق و آزادیهای بشر ملزم هستند.

با در نظر گرفتن این حقیقت که هر فرد نسبت به افراد دیگر و نیز نسبت به اجتماعی که بدان تعلق دارد عهده دار وظایفی است و مکلف است به این که در ترویج و رعایت حقوق شناخته شده به موجب این میثاق اهتمام

په زیار گالنه مکلف دی.

نماید، با مواد زیر موافقت دارند.

لومړۍ برخه

بخش اول

لومړۍ ماده:

ماده ۱:

۱- ټول هیوادونه په خپله د خپل سرنوشت ټاکلو حق لری، د دې درلودلو حق له امله هیوادونه کولای شی خپل سیاسی وضعیت په آزادانه توګه وټاکي او خپله اقتصادي- ټولنیزه او کلتوري پراختیا برابره کړی.

۱- کلیه ملل دارای حقوق خود مختاری هستند. به موجب حق مزبور ملل وضع سیاسی خود را آزادانه تعیین و رشد اقتصادی- اجتماعی و فرهنگی خود را آزادانه تأمین میکنند.

۲- ټول هیوادونه کولای شی چې خپل هدف ته د رسیدو لپاره په خپلو طبیعي سرچینو او زیرمو کې له خنډ او الزاماتو پرته نړیوالې اقتصادي مرستې چې اساس ئې ګډې ګټې او بین المللی حقونه وی په آزاده توګه تصرف کولای شی. په هېڅ حالت کې څوک نشی کولای چې یو هیواد د ژوند کولو له وسایلو څخه بې برخې کړی.

۲- کلیه ملل میتوانند برای نیل به هدفهای خود در منابع و ثروت‌های طبیعی خود بدون اخلال به الزامات ناشی از همکاری اقتصادی بین المللی مبتنی بر منافع مشترک و حقوق بشر بین المللی آزادانه هر گونه تصرفی بنمایند. در هیچ مورد نمیتوان ملتی را از وسایل معاش خود محروم کرد.

۳- د دې میثاق غړی هیوادونه او د هغې له جملې څخه هغه هیوادونه چې غیر آزادي سیمې ئې ر قیومت لاندې دی او د اداره کولو مسؤلیت ئی لری د ملګرو ملتونو د منشور له قوانینو سره سم مکلف دی چې د هغې د آزادي لپاره آسانتیاوې برابرې او د دغه حق درناوی وکړی.

۳- دولتهای طرف این میثاق از جمله دولتهای مسوول اداره سرزمینهای غیر خود مختار و تحت قیمومیت مکلفند تحقق حق خود مختاری ملل را تسهیل و احترام این حق را طبق مقررات منشور ملل متحد رعایت کنند.

دوهمه برخه

بخش دوم

دوهمه ماده:

ماده ۲:

۱- د دغه میثاق غړی هیوادونه لوز کوی چې په دغه میثاق کې پیژندل شوی حقونه به تر خپل واک لاندې سیمه کې له هر ډول توپیر لکه رنگ، نژاد، جنس، ژبه، مذهب، سیاسی عقیده یا هره بله عقیده اصل او ملی یا ټولنیزه منشاء، شتمنی،

۱- دولتهای طرف این میثاق متعهد میشوند که حقوق شناخته شده در این میثاق را در بارهٔ کلیه افراد مقیم در قلمرو و تابع حاکمیت شان بدون هیچ گونه تمایزی از قبیل نژاد، رنگ، جنس، زبان، مذهب، عقیدهٔ سیاسی یا عقیده دیگر، اصل و منشاء ملی یا اجتماعی، ثروت،

نسب یا سایر وضعیت‌ها محترم شمرده و تضمین بکنند.

نسب یا نورو وضعیت‌ونو پرته درناوی او تضمین و کری.

۲- هر دولت طرف این میثاق متعهد میشود که بر طبق اصول قانون اساسی خود و مقررات این میثاق اقداماتی در زمینه اتخاذ تدابیر قانونگذاری و غیر آن به منظور تنفیذ حقوق شناخته شده در این میثاق که قبلاً به موجب قوانین موجود یا تدابیر دیگر لازم الاجراء نشده است بعمل آورد.

۲- د دغه میثاق هر غری هیواد لوز کوی چپي د خپل اساسی قانون سره سم به د دغه میثاق د قوانینو په ترڅ کې د قانون جوړولو لپاره تدبیرونه ونیسی او برسېره پردې به د هغه قوانینو د جاری کیدو لپاره چپي په دغه میثاق کې پیژندل شوی دی او د پخوانیو موجودو قوانینو له امله او یا نورو تدبیرونو په اساس د اجراء وړ نه دی ګرځیدلی عملی کوی.

۳- هر دولت طرف این میثاق متعهد میشود که:

۳- د دغه میثاق هر غړې هیواد لوز کوی چپي:

الف: تضمین کند که برای هر شخصی که حقوق و آزادیهای شناخته شده در این میثاق در باره او نقض شده باشد وسیله مطمئن احقاق حق فراهم بشود هر چند که نقض حقوق به وسیله اشخاصی ارتکاب شده باشد که در اجرای مشاغل رسمی خود عمل کرده باشند.

الف: دا باوری (تضمین) کری چپي په دغه میثاق کې به پیژندل شوی حقونو او آزادیو څخه چپي د هر چا په باره کې سرغړونه شوی وی د هغې د ترسره کولو ډاډمنه وسیله برابره کری که څه هم د حقونو څخه دا سرغړونه داسې کسانو کری وی چپي د هغوی په رسمی مصروفیت کې عملی شوی وی.

ب: تضمین کنند که مقامات صالح قضائی، اداری یا مقننه یا هر مقام دیگری که به موجب مقررات قانونی آن کشور صلاحیت دارد در باره شخص داد خواست دهند (عارض) احقاق حق بکنند و همچنین امکانات تظلم به مقامات قضائی را توسعه بدهند.

ب: دا باوری (تضمین) کری چپي صالح عدلی، اداری یا مقننه مقامونه او یا هر بل مقام چپي د هغه هیواد د قانون له اصولو سره سم د دې واک ولری چپي د غور غوښتونکی حق ترسره کری او همدارنگه قضائی مقامونو ته د ظلم بندولو امکانات پراخ کری.

ج: تضمین کند که مقامات صالح نسبت به تظلماتی که حقانیت آن محرز شود ترتیب اثر صحیح بدهند.

ج: دا باوری (تضمین) کری چپي صالحه مقامونه د ریښتینو کړیدنو مخنیوی په سمه توګه وکړی.

ماده ۳:

دولتهای طرف این میثاق متعهد میشوند که

درېمه ماده:

د دغه میثاق غړی هیوادونه لوز کوی چپي د ښځو

او سرپو لپاره د مدنی او سیاسی حقونو څخه کوم چې په دغه میثاق کې ئې وړاندوینه شویده د برابرې گټې اخیستل تأمین کړی.

تساوی حقوق زنان و مردان را در استفاده از حقوق مدنی و سیاسی پیش بینی شده در این میثاق تأمین کنند.

څلورمه ماده:

۱- که چېرې په استثنائی (فوق العاده) توگه یو خطر کوم هیواد تهدید کړی او دغه خطر رسماً اعلان شوی د دغه میثاق غړی هیوادونه کولای شوی د حالت له غوښتنې سره سم په لازمه اندازه د داسې کړنو تدبیرونه ونیسي چې په میثاق کې نه وی په دې شرط چې دا تدبیرونه د هغه دندو سره چې د بین المللی حقونو له مخې ئې لری مغایرت ونه لری او په رنگ، نژاد، جنس، ژبی، اصل، مذهبی او ټولنیز توپیر پورې تړلی سرغړونه باندي تمام نشی.

ماده ۴:

۱- هرگاه يك خطر عمومی استثنایی (فوق العاده) موجودیت ملت را تهدید کند و این خطر رسماً اعلام شود کشور های طرف این میثاق میتوانند تدابیر خارج از الزامات مقرر در این میثاق را به میزانی که وضعیت حتماً ایجاب مینماید اتخاذ نمایند مشروط بر این که تدابیر مزبور با سایر الزاماتی که بر طبق حقوق بین المللی بعهدہ دارند، مغایرت نداشته باشد و منجر به تبعیضی منحصراً بر اساس نژاد، رنگ، جنس، زبان، اصل و منشاء مذهبی یا اجتماعی نشود.

۲- پورتنی حکم د(۶-۷) مادې د لومړی او دوهمې فقرې (پراگراف) او(۸-۱۱-۱۵-۱۶ او ۱۸) مادې څخه د هیڅ ډول کړیدو (انحراف) تجویز نه کوی.

۲- حکم مذکور در بند فوق هیچ گونه انحراف از مواد (۶،۷) (بند های اول و دوم) ماده (۸، ۱۱، ۱۵، ۱۶، ۱۸) را تجویز نمیکند.

۳- د دغه میثاق غړی هیوادونه که کړیدو له حق څخه گټه وکړی دنده لری چې له ځنله پرته د ملگرو ملتونو د عمومي منشی له لارې له هغه مقرراتو او ځایونو چې انحراف ورڅخه شوی دی د میثاق غړی هیوادونه خبر کړی او د انحرافونو د پای ته رسولو نېټې ته د همدغه مقام له لارې د یوې نوی اعلامیې په واسطه خبر ورکړی.

۳- دولت‌های طرف این میثاق که از حق انحراف استفاده کنند مکلفند بلافاصله سایر دولت‌های طرف میثاق را توسط سرمنشی ملل متحد از مقرراتی که از آن انحراف ورزیده و جهاتی که موجب انحراف شده است، مطلع نمایند و در تاریخیکه به این انحراف خاتمه میدهند مراتب را بوسیله اعلامیه جدیدی از همان مجری اطلاع دهند.

پنځمه ماده:

۱- د دغه میثاق له مقرراتو څخه یو هم باید داسې تفسیر نه شی چې دولت، ډلې او یا کس ته داسې حق ورکړی شی چې په هغې باندي په تکیه کولو سره په میثاق کې د پیژندل شو آزادیو او حقونو د ضایع کیدو او

ماده ۵:

۱- هیچ يك از مقررات این میثاق نباید به نحوی تفسیر شود که متضمن ایجاد حقی برای دولتی یا گروهی یا فردی گردد که استناد آن به منظور تضييع هر يك از حقوق و آزادیهای شناخته شده در این میثاق و یا محدود

نمودن آن بیشتر از آنچه در این میثاق پیش بینی شده است مبادرت به فعالیت‌های بکنند و یا اقدامی بعمل آورد.

یا به میثاق که پیش بینی شوی محدودیت‌های زیاده محدودیت‌های و رخنه کار و اخلی او یا کوم عمل و کپی.

۲- هیچ گونه محدودیت یا انحراف از هر یک از حقوق اساسی بشر که به موجب قوانین، کنوانسیونها، آیین نامه ها یا عرف و عادات نزد هر دولت طرف این میثاق به رسمیت شناخته شده یا این که به میزان کمتری به رسمیت شناخته است قابل قبول نخواهد بود.

۲- د بشر هیچ یو اساسی حق چپی به هغه قوانینو، ترون (کنوانسیونو)، آئین نامو، رسم و رواجونو کپی د میثاق هر هیواد به رسمیت پیژندل شوی وی یا نافذ او روان وی هیچ ډول محدودیت یا انحراف د دې پلمپی په وړاندې کولو سره نه منی چپی میثاق دا ډول حقونه په رسمیت نه پیژنی او یائی لیر په رسمیت پیژنی.

بخش سوم

درپیمه برخه

ماده ۶:

شپږمه ماده:

۱- حق زنده گی از حقوق ذاتی شخص انسان است این حق باید به موجب قانون حمایت شود، هیچ فردی را نمیتوان خود سرانه (بدون مجوز) از زنده گی محروم کرد.

۱- د ژوند کولو حق د انسان ذاتی حق دی، دا حق باید د قانون په واسطه وژغورل شی او هېڅوک نشی کولای چپی په خپل سر (له جواز پرته) له ژوند کولو څخه محروم کپی.

۲- در کشور های که مجازات اعدام لغو نشده صدور حکم اعدام جایز نیست مگر در مورد مهمترین جنایات طبق قانون لازم الاجراء در زمان ارتکاب جنایت که آنهم نباید با مقررات این میثاق و کنوانسیونها راجع به جلوگیری و مجازات جرم کشتار دسته جمعی (ژنوساید) باشد منافات داشته باشد. اجرای این مجازات جایز نیست مگر به موجب حکم قطعی صادر شده از دادگاه صالح.

۲- په هغه هیوادونو کپی چپی د اعدام سزا ورکول له منځه نه وی تللی د اعدامولو حکم نشی ورکولای خو د ډېرې مهمې ګناه د کولو په صورت کپی هغه وخت اجراء کیدای شی چپی د قانون سره سمون و خوری، ولې بیا هم باید د دغه میثاق او لوزنامو (کنوانسیونو) د مقرراتو او ډله ایزو وژنو د جرمونو د مخنیوی سره مخالفت ونه لری، دا حکم یوازې د صالح محکمې د قطعې حکم د ورکولو په صورت کپی امکان لری.

۳- در مواقعی که سلب حیات تشکیل دهنده جرم کشتار دسته جمعی باشد چنین معهود است که هیچ یک از مقررات این ماده دولتهای طرف این میثاق را مجاز نمیدارند که به هیچ نحو از هیچ

۳- په هغه ځایونو کپی چپی له ژوند څخه بې برخې کول د ډله یزو وژنو (ژینوسید) په اساس منځ ته راځی داسې ژمنه شوی چپی د میثاق غړی دولتونه به د دې مادې له مقرراتو څخه یو هم روانه ګنی او په هیچ شکل هېڅ داسې کار

یک از الزاماتی که به موجب مقررات کنوانسیون جلوگیری و مجازات جرم کشتار دسته جمعی (ژنوساید) تقبل شده انحراف ورزند.

۴- هر محکوم به اعدامی حق خواهد داشت که درخواست عفو یا تخفیف مجازات بنماید. عفو عمومی یا عفو فردی یا تخفیف مجازات اعدام در تمام موارد ممکن است اعطا شود.

۵- حکم اعدام در مورد جرایم ارتكابی اشخاص کمتر از هجده سال صادر نمی‌شود و در مورد زنان بار دار قابل اجرا نیست.

هیچ یک از مقررات این ماده برای تأخیر یا منع الغای مجازات اعدام از طرف دولتهای طرف این میثاق قابل استناد نیست.

ماده ۷:

هیچ کس را نمیتوان مورد آزار و شکنجه و یا مجازاتها یا رفتارهای ظالمانه یا خلاف انسانی یا تزدیلی قرار داد. مخصوصاً قرار دادن یک شخص تحت آزمایشهای پزشکی یا عملی بدون رضایت آزادانه او ممنوع است.

ماده ۸:

۱- هیچ کس را نمیتوان در برده گی نگاه داشت. برده گی و خرید و فروش برده بهر نحوی از انحاء ممنوع است.

۲- هیچ کس را نمیتوان در بنده گی (غلامی) نگهداشت.

۳- الف: هیچ کس به انجام اعمال شاقه یا کار اجباری وادار نخواهد شد.

چپ د پله یزې وژنې (ژینوسید) د مخنیوی د لوزنامې او د پله یزو وژنو (ژینوسید) مرتکینو ته د سزا ورکولو مقرراتو سره سمون ونه لری قبول کړی.

۴- په هغه چا چې د اعدام حکم شوی وی دا حق لری چې له سزا څخه بڅښنه او یا په سزا کې کمښت وغواړی عمومی یا فردی (یوکسی) بڅښنه او د اعدام د سزا په ټولو مواردو کې سزا ورته کمیدای شی.

۵- له اته لسو کالو لږ عمر لرونکو باندي د اعدام حکم نه کیږی او په امیدواريو بڅڼو باندي د اعدام حکم د اجراء وړ نه دی.

د دې مادې له مقرراتو څخه یوهم د میثاق غړی هیوادونه د اعدام د سزا د ځنډ او منع الغاء لپاره نه شی استعمالولای.

اوومه ماده:

هېڅوک په ظالمانه توگه مجازات، شکنجه او د انسانیت خلاف ځورول کیدای نشی په خاص ډول تر طبی، عملی آزموینې لاندې سپری (شخص) د خوښې پرته نشی نیول کیدای.

اتمه ماده:

۱- هېڅوک د غلام په شکل نشی ساتل کیدای، غلامی او د غلام پیرل او پلورل په هره بڼه منع دی.

۲- هېڅوک په غلامی کې نشی ساتل کیدای.

۳- الف: هېڅوک به په زور سخت کار کولو ته نه هڅول کیږی.

ب: د (الف) برخې درېم پراگراف داسې نشی تفسیر کیدای چې په هغه هیوادو کې چې د ځینې گناهونو سزا سخت کار کول دی د صالح محکمې له خوا د صادر شوی حکم د اجراء مخه ونیول شی.

ج: په یاد شوی پراگراف کې سخت یا په زور کار کولو کې لاندې موارد شامل نه دی:

اول: هر ډول کار چې د (ب) په برخه کې ئې یادونه نه ده شوی او د هغه چا په باره کې چې د قضائې پریکړې په اساس قانوناً بندی وی خو د مشروطه آزادۍ په حال کې وی په هغې باندې د اجراء وړ وی.

دوهم: هر ډول نظامی خدمت په هغه هیوادونو کې چې د وظیفې له خدمت کولو څخه د وجدان د حکم له مخې ډډه کول په رسمیت پیژندل شوی وی هر ډول ملی خدمت چې د قانون له مخې وجدانی ډډه کول تکلیف کیږي.

دریم: د هرې قهرې قوې یا داسې بلا چې د ټولني عامه ژوند او آسودگي تهدیدوی خدمت کول چاته تکلیف شی.

څلورم: هر هغه کار یا خدمت چې د مدنی (ټولنیو) پیژندل شوو الزاماتو برخه وی.

نهمه ماده:

۱- هر څوک د ځانۍ امن او آزادۍ حق لری هېڅوک څوک په خپل سر(له اجازې پرته) نیولای او بندی کولای نشی، یوازې د قانون له مخې او د قانونی حکم په اساس چې د غور کولو لپاره وی.

۲- هر څوک چې نیول کیږی باید د

ب: بخش (الف) بند(۳)را نمیتوان چنین تفسیر کرد که در کشور های که بعضی از جنایات قابل مجازات با اعمال شاقه است مانع اجرای مجازات اعمال شاقه مورد حکم صادره از محکمه صالح شود.

ج: "اعمال شاقه یا کار اجباری" مذکور در این بند شامل امور زیر نیست:

اول: هر گونه کار یا خدمات ذکر نشده در بخش (ب) که متعارفاً به کسی که به موجب یک تصمیم قضائی قانونی زندانی است یا به کسی که موضوع چنین تصمیمی بوده و در حال آزادی مشروط باشد در حکم مزاحمت است.

دوم: هرگونه خدمت نظامی و در کشور های که امتناع از خدمت وظیفه به سبب محظورات وجدانی به رسمیت شناخته شده است هرگونه خدمت ملی که به موجب قانون به امتناع کننده گان وجدانی با عث زحمت او می باشد.

سوم: هرگونه خدمتی که در موارد قوه قهریه یا بلیاتی که حیات یا رفاه جامعه را تهدید میکند خود زحمت شمرده می شود.

چهارم: هر کار یا خدمتی که جزئی از الزامات مدنی (اجتماعی) متعارف باشد.

ماده ۹:

۱- هر کس حق آزادی و امنیت شخصی دارد، هیچ کس را نمیتوان خودسرانه (بدون مجوز) دستگیر یا بازداشت (زندانی) کرد. از هیچ کس نمیتوان سلب آزادی کرد مگر به جهات و طبق آئین دادرسی مقرر به حکم قانون.

۲- هر کس که دستگیر میشود باید در موقع

هغې له علتونو څخه خبر شی، او د هغه تور په باره کې چې پرې لگیری باید د هغې خبر په بیره سره ورته ورسیری.

دستگیر شدن از جهات (علل) آن مطلع شود و در اسرع وقت اطلاعیه یی دایر به هر گونه اتهامی که به او نسبت داده میشود دریافت دارد.

۳- هرڅوک چې د یوه گناه (جرم) په تور نیولای یا بندی کیری باید په بیره سره د غور کوونکی یا هر بل مقام په وړاندې حاضر کړای شی چې د قضائی اختیاراتو د عملی کولو اجازه ولری او باید د معقولی مودې په اوږدو کې محاکمه یا آزاد شی، هغه څوک چې د محاکمې انتظار کوی بندی کول ئی باید عمومی قانون نه وی خو په مؤقتی توگه آزادولو لپاره بنائی ضمانت ترې واخیستل شی ترڅو د تورن لپاره د محاکمې په غونډه کې د حضور او نورو قضائی پړاوونو ته رسیدگی او د حکم د اجراء لپاره زمینه برابره کړی.

۳- هر کس که به اتهام جرمی دستگیر یا بازداشت (زندانی) میشود باید او را در اسرع وقت در محضر دادرس یا هر مقام دیگری که به موجب قانون مجاز به اعمال اختیارات قضائی باشد حاضر نمود و باید در مدت معقولی دادرسی یا آزاد شود، بازداشت (زندانی نمودن) اشخاصیکه در انتظار دادرسی هستند نباید قانون کلی باشد لیکن آزادی مؤقت ممکن است موکول به اخذ تضمینهایی شود که حضور متهم در جلسه دادرسی و سایر مراحل رسیده گی قضائی و حسب مورد برای اجرای حکم تأمین نماید.

۴- هغه څوک چې نیول او بندی کیری او د آزادی له حق څخه محرومیری حق لری چې محکمې ته د غور کولو لپاره شکایت وکړی د دې لپاره محکمه باید ډېر ژر د هغه بندی کیدل قانونی وگڼی او یائې د آزادولو حکم ورکړی.

۴- هر کس که بر اثر دستگیری یا بازداشت (زندانی) شدن از آزادی محروم میشود حق دارد که به محکمه عرض نماید به این منظور که محکمه بدون تأخیر راجع به قانونی بودن بازداشت اظهار رأی بکند و در صورت غیر قانونی بودن بازداشت حکم آزادی او را صادر کند.

هر څوک چې په غیر قانونی توگه نیول شوی یا بندی شوی وی د ور رسیدلی زیان غوښتنه کولای شی.

هر کس که بطور غیر قانونی دستگیر یا بازداشت (زندانی) شده باشد حق جبران خسارات خواهد داشت.

لسمه ماده:

۱- له هغه ټولو کسانو څخه چې له خپلې آزادی څخه محروم شوی دی باید د انسان د ذاتی حیثیت سره سم ئی درناوی وشی او په سپړتوب چال چلن ورسره وشی.

ماده ۱۰:

۱- در باره کلیه افراد که از آزادی خود محروم شده اند باید با انسانیت و احترام به حیثیت ذاتی شخص انسان رفتار کرد.

۲- (الف) متهمین جز در موارد استثنایی از محکومین جدا نگاهداری خواهند شد و تابع نظام جداگانه متناسب با وضع اشخاص غیر محکوم خواهند بود.

۳- (ب) صغار متهم باید از بزرگسالان جدا بوده و باید در اسرع اوقات ممکن در مورد آنان اتخاذ تصمیم شود.

۴- نظام زندانها متضمن رفتاری با محکومین خواهد بود که هدف اساسی آن اصلاح و اعاده حیثیت اجتماعی زندانیان باشد.

مجرمین کم سن باید از بزرگسالان جدا بوده و تابع نظامی متناسب، با سن و وضع قانونی شان باشند.

ماده ۱۱:

هیچ کس را نمیتوان تنها به این علت که قادر به اجرای یک تعهد قراردادی خود نیست زندانی کرد.

ماده ۱۲:

۱- هر کس که قانوناً در سرزمین دولتی مقیم باشد حق عبور و مرور آزادانه و انتخاب آزادانه مسکن خود را در آنجا خواهد داشت.

۲- هر کس آزاد است هر کشوری و از جمله کشور خود را ترک کند.

۳- حقوق مذکور فوق تابع هیچ گونه محدودیتی نخواهد بود مگر محدودیتهای که به موجب قانون مقرر گردیده و برای حفظ امنیت ملی، نظم عمومی، سلامت یا اخلاق عمومی یا حقوقی و آزادیهای دیگران لازم بوده و با سایر حقوق شناخته شده در

۲- الف: تورن کسان له محکومو کسانو څخه یوازې په ځانگړو حالاتو کې بیل ساتل کیدای شی او د داسې بیل نظام لاندې به چې د غیر محکومو کسانو د حالت سره متناسب وی ساتل کیږي.

۳- (ب) تورن کوچنیان باید له لویانو څخه بیل وی او په ممکنه بیره سره د دوی په باره کې باید تصمیمونه ونیول شی.

۴- د بندیخانو په نظام کې باید داسې چال چلن وی چې اساسی هدف ئی د بندیانو اصلاح او د دوی د ټولنیز حیثیت په ځای کول دی.

گناه کاره ماشومان باید له لویانو څخه بیل او د داسې نظام لاندې وی چې د دوی د قانونی عمر او حالت سره متناسب وی.

یولسمه ماده:

هیڅوک یوازې له دې امله چې د قراردادی لوز په اجراء کولو کې بی وسه دی بندی کیدای نشي.

دولسمه ماده:

۱- هرڅوک چې دیوه دولت په خاوره کې په قانونی توګه اوسیری په آزادانه توګه د اوسیدو ځای خوښولای او تګ راتګ کولای شی.

۲- هرڅوک آزاد دی چې هر هیواد او له هغې جملې څخه خپل هیواد نه هم لاړ شی.

۳- پورته یاد شوی حقونه به د هېڅ ډول محدودیت تابع نه وی خو یوازې هغه محدودیتونه چې قانون ټاکلی وی او د ملی امنیت ساتنې، عمومی نظم، عمومی اخلاقو یا سلامتیا او نورو حقونو او آزادیو ساتلو لپاره لازم وی او په دغه میثاق کې د نورو پیژندل شوو حقونو سره

موافق وی تطبیق کیدای شی.

این میثاق سازگار باشد.

۴- د قانون له اجازې پرته په خپل سر هېڅوک خپل هیواد ته د راتلو څخه محرومولای نشی.

۴- هیچ کس را نمیتوان خودسرانه (بدون مجوز) از حق ورود به کشور خود محروم کرد.

دیارلسمه ماده:

ماده ۱۳:

هر بهرنی کس چې د دې میثاق غړو هیوادونو څخه د یوه په خاوره کې په قانونی توګه اوسیری یوازې د هغه تصمیم سره سم چې په قانونی توګه د دولت لخوا نیول شوی وی ویستل (سرل) کیدای شی او یا ملی شرطونه بل ډول غوښتنه کوی او دا باید شونی (ممکنه) وی چې په خپله ویستنه باندې د دلایلو په بنیاد نپوکه وکړی او دا نپوکه ئی په صالح مقام کې له داسې کس یا کسانو سره وی چې د صالح مقام لخوا او یا د هغې د نمایندې په وړاندې چې په همدې غرض ټاکل شوی وی غور وشی.

بیګانه ایکه قانوناً در قلمرو یک دولت طرف این میثاق باشد فقط در اجرای تصمیمی که مطابق قانون اتخاذ شده باشد ممکن است از آن کشور اخراج شود و جز در مواردی که جهات حتمی امنیت ملی طور دیگر اقتضا نماید باید امکان داشته باشد که علیه اخراج خود موجهاً اعتراض کند و اعتراض او در مقام صالح یا نزد شخص یا اشخاص منصوب بخصوص از طرف مقام صالح با حضور نماینده یی که به این منظور تعیین میکند رسیده گی شود.

څوارلسمه ماده:

ماده ۱۴:

۱- ټول د محکمو او عدالت خانو په وړاندې سره برابر (مساوی) دی، هر څوک حق لری چې د ده په غوښتنه (عرض) باندې په یوه صالح، آزاده او بې پرې محکمه د منصفانه غور لپاره د قانون سره سمه تشکیل شی او محکمه په ده باندې د لګیدلو جزائی تورو نو د ریښتینوالی او یا د حقونو او الزامونو سره د اختلاف په باره کې په مدنی چارو کې تصمیم ونیسی د غوندې د ټولې یا یوې برخې په پټ والی (سری بودن) باندې تصمیم نیول که د ښو اخلاقو او یا ملی امنیت یا عمومی نظم د پاره وی او یا په دموکراتیکه ټولنه کې که د دعوی څښتنانو د خصوصی ژوند د ګټو غوښتنه وی او یا د محکمې د کیفیت په لحاظ د غوندې ښکاره توب (علنی بودن) د محکمې د ګټو په ضرر وی نو څومره چې محکمه لازمه ګڼې امکان لری، خو د سزا ورکولو په چارو کې صادر شوی حکم باید ښکاره (علنی) وی، خو که د ماشومانو ګټې بل

۱- همه در مقابل محاکم و دیوانهای قضائی متساوی هستند. هر کس حق دارد به این که بداد خواهی او منصفانه و علنی در یک محکمه صالح مستقل و بیطرف طبق قانون رسیده گی شود و آن محکمه در باره حقانیت اتهامات جزایی علیه او یا اختلافات راجع به حقوق و الزامات او در امور مدنی اتخاذ تصمیم بنماید. تصمیم سری بودن جلسات در تمام یا قسمتی از دادرسی خواه به جهات اخلاق حسنه یا نظم عمومی یا امنیت ملی در یک جامعه دموکراتیک و خواه در صورتی که مصلحت زنده گی خصوصی اصحاب دعوی اقتضاء کند و خواه در مواردی که از لحاظ کیفیات خاص علنی بودن جلسات مضر به مصالح محکمه باشد تا حدی که محکمه لازم بدانند امکان دارد، لیکن حکم صادر در امور جزائی یا مدنی علنی خواهد بود مگر

آن که مصلحت صغار طور دیگر اقتضاء نماید یا دادرسی مربوط به اختلافات زناشویی یا ولایت اطفال باشد.

۲- هر کس به ارتکاب جرمی متهم شده باشد حق دارد بی گناه فرض شود تا این که مقصر بودن او بر طبق قانون ظاهر شود.

۳- هر کس که متهم به ارتکاب جرمی شود با تساوی کامل لاقبل حق تضمینهای ذیل را خواهد داشت:

الف: در اسرع وقت به تفصیل به زبانی که او بفهمد از نوع و علل اتهامی که به او نسبت داده میشود، مطلع شود.

ب: وقت و تسهیلات کافی برای تهیه دفاع خود و ارتباط با وکیل منتخب خود داشته باشد.

ج: بدون تأخیر غیر مؤخره در باره او قضاوت شود.

د: در محاکمه حاضر شود و شخصاً یا به وسیله وکیل منتخب خود از خود دفاع کند و در صورتی که وکیل نداشته باشد حق داشتن وکیل به او اطلاع داده شود. و در مواردی که مصالح محکمه اقتضاء نماید از طرف محکمه راساً برای او وکیل تعیین شود که در صورت عجز او از پرداخت حق الوکاله مصرفی نخواهد داشت.

ه: از شهودی که علیه او شهادت میدهند سوالاتی بکنند یا بخواهند که از آنها سوالاتی شود و شهودی که بر له او شهادت میدهند با همان شرایط شهود علیه او احضار و از آنها

دول غوبنته (ایجاب) کوی او یا د بنخې او مېره ترمنځ په اختلاف غور کول وی او یا د ماشومانو د ولایت موضوع وی.

۲- هرڅوک چې د یوې گناه په کولو تورن شوی وی تر هغې باید بېگناه وپېژندل شی ترڅو چې گناه کاری ئی د قانون په اساس ثابتته شی.

۳- په هر چاچې د گناه تور ولگیری په پوره برابری (مساوی) لږ تر لږه باید د لاندني تضمینونو حق به ولری:

الف: ډیر ژر او په هغه ژبه چې دی ورباندې پوهیری په تفصیل سره باید د ورباندې لگیدلی تور په ډول او د هغې په علتونو خبر شی.

ب: باید د خپل ځان د دفاع لپاره پوره وخت او آسانتیاوی ورته برابری شی او د خپل ټاکلی وکیل سره ولیدای شی.

ج: د بې دلیله ځنډ پرته باید د ده په باره کې قضاوت وشي.

د: په محاکمه کې حاضر شی، په خپله او یا د خپل وکیل په واسطه له خپل ځان څخه دفاع وکړی، که وکیل ونه لری د وکیل لرلو د حق څخه خبر شی او په هغه حالاتو کې چې د محکمې گټې غوبنته (ایجاب) وکړی د محکمې له خوا نیغ په نیغه وکیل ورته وټاکل شی د بې وزلی په صورت کې به د وکیل د حق الزحمې بیه نه ورباندې تادیه کیری.

ه: هغه شاهدان چې د ده په خلاف شهادت ورکوی پوښتنې وکړی او یا وغواړی چې له هغوی څخه پوښتنې وشي او هغه شاهدان چې د ده په گټه شهادت ورکوی یا هغه شاهدان چې د ده پرضد شهادت ورکوی تر عین

- شرایطو لاندې حاضر او پوښتني دې ترې وشي.
- پرسش صورت گیرند.
- و: که چېرې په هغه ژبه چې محکمه خبرې کوی نه پوهیږی او یا خبرې ورباندې نشی کولای نو په وړیا توگه دی یو ژباړن د هغه مرسته وکړي.
- و: اگر زبانی را که در محکمه تکلم میشود نمی فهمد و یا نمیتواند به آن تکلم کند یک مترجم مجاناً به او کمک کند.
- ز: داسې دې نه مجبوریري چې په خپل ځان شهادت ورکړی او خپله گناه کاری ومني.
- ز: مجبور نشود که علیه خود شهادت دهد و یا به مجرم بودن اعتراف نماید.
- ۴- د هغه ځوانانو د غور غوښتنې قانون چې د جزاء د قانون له مخې لا بالغ نه دې باید داسې وی چې د عمر مراعات او د حیثیت اعادې ته په کې گټه وی.
- ۴- آئین دادرسی جوانانی که از لحاظ قانون جزأ هنوز بالغ نیستند باید به نحوی باشد که رعایت سن و مصلحت اعاده حیثیت آنان را بنماید.
- ۵- هرڅوک چې په یوه گناه مجرم اعلام شی د لوړې محکمې پواسطه په هغه گناه باندې د غور کولو د غوښتنې حق د قانون سره سم لری.
- ۵- هر کس مرتکب جرمی اعلام شود حق دارد که اعلام مجرمیت و محکومیت او به وسیله یک محکمه عالی طبق قانون مورد رسیدگی واقع شود.
- ۶- کله که د چا د جزائی محکومیت قطعی حکم وروسته فسخ شی او یا کوم نوی څه واقع شوی او یا داسې نوی څه وموندل شی چې د قضاء پر اشتباه دلالت وکړی او په نتیجه کې ورته بښنه وشي هغه څوک چې د دغه محکومیت په نتیجه کې سزا ورکول شوی ده د دې حق لری چې د قانون سره سم د ورته رسیدلی زیان عوض ورکړل شی خو چې ثابت شوی چې پټ شوی حقیقت ټول او یا ئی یوه برخه کوم چې په موقع سره نه وې افشاء شوی په ده پورې اړه لری.
- ۶- هر گاه حکم قطعی محکومیت جزائی شخص بعداً فسخ شود یا یک امری حادث یا امریکه جدیداً کشف شده دا ل بر وقوع یک اشتباه قضایی باشد و در نتیجه مورد عفو قرار گیرد شخصی که در نتیجه این محکومیت متحمل مجازات شده استحقاق خواهد داشت که خسارات او طبق قانون جبران شود، مگر این که ثابت شود که عدم افشای به موقع حقیقت مکتوم کلاً یا جزءاً منتسب بخود او بوده است.
- که څوک په یوه گناه تورن وی او د هغه هیواد د جزایی اجراآتو د قانون سره سم محکوم او یا تبریة گنهل شوی وی هېڅوک ئی بیا له سره تعقیب او مجازات کولای نشی.
- هیچ کس را نمیتوان برای جرمی که به علت اتهام آن به موجب حکم قطعی صادره طبق قانون اجراآت جزائی هر کشوری محکوم یا تبرئه شده مجدداً مورد تعقیب و مجازات قرار داد.

پنجاهم ماده:

۱- هیچکس در هغه کار د کولو او یا پرینودلو له امله چې د پینیدو په وخت کې چې د ملی یا بین المللی قانون په اساس گناه نه وی محکومیدلای نشی او همدارنگه د گناه کیدو په وخت کې له ټاکل شوی سزا څخه سخته سزا نشی ورکول کیدای خو که سزا لږه کړل شوی نو گناه کار ورڅخه استفاده کولای شی.

۲- د دې مادې له مقرراتو څخه یو هم د هر هغه چا لپاره چې غور کول غواړی او یا محکومیری د یو کار د کولو یا پرینودلو په وخت کې د ملتونو د عمومی اصولو سره سم په ټولنه کې گناه کار پیژندل شوی وی مخالفت به ورسره نه کیږي.

شپاړسمه ماده:

هر څوک حق لری چې په هر ځای کې ئی حقوقی شخصیت وپیژندل شی.

اوه لسمه ماده:

۱- د هیچا په خصوصی او کورنی ژوند، د اوسیدو په ځای او لیکونو کې (له قانونی اجازې پرته) په خپل سر مداخله ونه شی او همدارنگه د هغه په عزت او حیثیت باندي غیر قانونی تېری ونشی.

۲- هر څوک حق لری چې د دا ډول تیریو او مداخلو په وړاندې د قانونی ژغورنې څخه برخمن وی.

اتلسمه ماده:

۱- هر څوک د فکر، وجدان او مذهب د آزادی حق لری په دغه حق کې د یوه مذهب یا

ماده ۱۵:

۱- هیچ کس به علت فعل یا ترک فعلی که در موقع ارتکاب بر طبق قوانین ملی یا بین المللی جرم نبوده محکوم نمیشود و همچنین هیچ مجازاتی شدید تر از آنچه در زمان ارتکاب جرم قابل اعمال بوده تعیین نخواهد شد. هرگاه پس از ارتکاب جرم قانون مجازات خفیف تری برای آن مقرر دارد مرتکب از آن استفاده خواهد نمود.

۲- هیچ یک از مقررات این ماده با دادرسی و محکوم کردن هر شخصی که به علت فعل یا ترک فعلی که در زمان ارتکاب بر طبق اصول کلی حقوق شناخته شده در جامعه ملتها مجرم بوده منافات نخواهد داشت.

ماده ۱۶:

هر کس حق دارد به این که شخصیت حقوقی او همه جا شناخته شود.

ماده ۱۷:

۱- هیچ کس نباید در زنده گی خصوصی و خانواده و اقامتگاه یا مکاتبات مورد مداخلات خود سرانه (بدون مجوز) یا خلاف قانون قرار گیرد و همچنین شرافت و حیثیت او نباید مورد تعرض غیر قانونی واقع شود.

۲- هر کس حق دارد در مقابل این گونه مداخلات یا تعرضها از حمایت قانون برخوردار گردد.

ماده ۱۸:

۱- هر کس حق آزادی فکر و وجدان و مذهب دارد. این حق شامل آزادی داشتن یا قبول یک

مذهب یا معتقدات به انتخاب خود، همچنین آزادی ابراز مذهب یا معتقدات خود، خواه بطور فردی یا جماعت، خواه بطور علنی یا در خفاء در عبادات و اجرای آداب و اعمال و تعلیمات مذهبی میباشد.

۲- هیچ کس نباید مورد اکراه واقع شود که به آزادی او در داشتن یا قبول یک مذهب یا معتقدات به انتخاب خودش لطمه وارد آورد.

۳- آزادی ابراز مذهب یا معتقدات را نمیتوان تابع محدودیت‌های نمود مگر آنچه منحصراً به موجب قانون پیش بینی شده و برای حمایت از امنیت، نظم، سلامت یا اخلاق عمومی یا حقوق و آزادیهای اساسی دیگران ضرورت داشته باشد.

دولت‌های طرف این میثاق متعهد میشوند که آزادی والدین و بر حسب مورد سرپرستان قانونی کودکان را در تأمین آموزش مذهبی و اخلاقی کودکان مطابق معتقدات خود شان محترم بشمارند.

ماده ۱۹:

۱- هیچ کس را نمیتوان بمناسبت عقایدش مورد مزاحمت قرار داد.

۲- هر کس حق آزادی بیان دارد. این حق شامل آزادی تفحص و تحصیل و اشاعه اطلاعات و افکار از هر قییل بدون توجه به سرحدات خواه شفاهاً یا به صورت نوشته یا چاپ یا به صورت هنری یا بهر وسیله دیگر به انتخاب خودی شخص میباشد.

۳- اعمال حقوقی مذکور در بند (۲) این ماده مستلزم حقوق و مسوولیت‌های خاص است و لذا

معتقداتو لرل یا قبلول په خپله خوښه، همدارنگه د خپل مذهب یا عقیدې د بیان آزادی که په ډله یزه او یا فردی توگه وی، په ښکاره یا په پټه د عبادتونو، مذهبی زده کړو او ادبونو عملی کول شامل دی.

۲- هېڅوک حق نه لری چې څوک په زوره د خپلو معتقداتو له قبلولو یا لرلو له آزادی څخه منع کړی او د ده په خوښه کی زیان راولی.

۳- هېڅوک حق نه لری چې د چا د مذهب یا معتقداتو په ښکاره کولو باندي محدودیتونه ولگوي یوازې په هغه صورت کې چې د قانون په واسطه ئی وړاندوینه شوی وی او د امنیت، نظم، سلامتیا، عمومی اخلاقو او د نورو اساسی حقونو او آزادپو ساتلو لپاره ورته اړتیاوی امکان لری.

د دغه میثاق غړی هیوادونه لوز کوی چې د ماشومانو د قانونی سرپرستانو په حیثیت د مور او پلار حق ته د هغوی د مذهبی او اخلاقی ښوونی په برابرولو کې د مور او پلار د معتقداتو سره د سمون ورکولو درناوی وشی.

نولسمه ماده:

۱- هېڅوک د خپلو عقیدو په نسبت تنگول او یا ډارول کیدای نشی.

۲- هرڅوک د وینا د آزادی حق لری، او په دغه حق کې د زده کړی لټون، معلوماتو او فکرو په لاس راوړل بېله دې چې سرحدونه په پام کې وساتی په شفاهی، لیکلی، هنری یا هره بله و سیله تر لاسه کول شامل دی.

۳- د دې حقونو عملی کولو لپاره د دې مادې په دوهم پراگراف کې خاص حقونه او مسوولیتونه په

ممکن است تابع محدودیتهای معینی گردد که در قانون تصریح شده و برای امور ذیل ضرورت داشته باشد:

الف: احترام حقوق یا حیثیت دیگران.

ب: حفظ امنیت ملی یا نظم عمومی یا اخلاق عمومی.

ماده ۲۰:

۱- هر گونه تبلیغ برای جنگ به موجب قانون ممنوع است.

۲- هر گونه دعوت (ترغیب) به کینه (تنفر) ملی یا نژادی یا مذهبی که محرک تبعیض یا مخاصمه یا اعمال زور باشد به موجب قانون ممنوع است.

ماده ۲۱:

حق تشکیل مجامع مسالمت آمیز به رسمیت شناخته میشود. اعمال این حق تابع هیچ گونه محدودیتی نمیتواند باشد جز آنچه بر طبق قانون مقرر شده و در یک جامعه دموکراتیک به مصلحت امنیت ملی یا ایمنی عمومی یا نظم عمومی یا برای حمایت از سلامت یا اخلاق عمومی یا حقوق و آزادیهای دیگران ضرورت داشته باشد.

ماده ۲۲:

۱- هر کس حق اجتماع آزادانه با دیگران را دارد از جمله حق تشکیل سندیکا (اتحادیه های صنفی) و الحاق به آن برای حمایت از منافع خود.

۲- اعمال این حقوق تابع هیچ گونه

کار دی نو امکان لری چپی د ٲاکلو محدودیتونو تابع شی چپی په قانون کپی روښانه دی او لاندې مواردو ته به اړتیا وی:

الف: د نورو حقونو او حیثیت ته درناوی.

ب: د ملی امنیت، عمومی نظم یا عمومی اخلاقو او سلامتیا ساتنه.

شلمه ماده:

۱- د قانون له مخې د جنگ لپاره هر ډول تبلیغ منع دی.

۲- ملی، مذهبی او نژادی کینې او کرکې ته هر ډول بلنه (دعوت) چپی د تیری، دښمنی یا زور د عملی کیدو د هڅونې سبب کیږی د قانون له مخې منع دی.

یویشتمه ماده:

د سوله ایزه ٲولنو جوړول په رسمیت پیژندل کیږی د داسې حقونو عملی کول د هیڅ ډول محدودیت تابع کیدای نشی له هغه څخه پرته چپی له قانون سره سم ٲاکل شوی وی او په یوه دموکراتیکه ٲولنه کپی د ملی امنیت او عمومی امن او نظم د گټې او یا د عمومی سلامتیا یا عمومی اخلاقو یا د نورو د حقونو او آزادیو د ژغورنې لپاره ئی اړتیا وی.

دوه ویشتمه ماده:

۱- هر څوک د نورو سره د یوځای کیدو آزادانه حق لری له هغې څخه یو ئی هم دسندیکاو (صنفي اتحادیو) جوړول او یا د خپلو گټو د ساتنې لپاره د هغوی سره د پیوستون حق.

۲- د دغه حق عملی کیدل د هیڅ ډول

محدودیتی نمیتواند باشد مگر آنچه که به موجب قانون مقرر گردیده و در یک جامعه دموکراتیک به مصلحت امنیت ملی یا ایمنی عمومی، نظم عمومی یا برای حمایت از سلامت یا اخلاق عمومی یا حقوق و آزادیهای دیگران ضرورت داشته باشد. این ماده مانع از آن نخواهد شد که اعضای نیروهای مسلح و پولیس در اعمال این حق تابع محدودیتهای قانونی شوند.

هیچ یک از مقررات این ماده، دولتهای طرف میثاق ۱۹۴۸ سازمان بین المللی کار مربوط به آزادی سندیکایی و حمایت از حق سندیکایی (حق متشکل شدن) را مجاز نمیدارد که با اتخاذ تدابیر قانونگذاری یا با نحوه اجرای قوانین به تضمینهای مقرر در آن کنوانسیون لطمه وارد آورند.

ماده ۲۳:

۱- خانواده عنصر طبیعی و اساسی جامعه است و استحقاق حمایت جامعه و حکومت را دارد.

۲- حق نکاح و تشکیل خانواده برای زنان و مردان از زمانی که به سن ازدواج میرسند به رسمیت شناخته میشود.

۳- هیچ نکاحی بدون رضایت آزادانه و کامل طرفین آن منعقد نمیشود.

دولتهای طرف این میثاق تدابیر مقتضی به منظور تأمین تساوی حقوق و مسوولیتهای زوجین در مورد ازدواج در مدت زوجیت و هنگام انحلال آن اتخاذ خواهند کرد. در صورت انحلال ازدواج پیش بینیهایی برای تأمین حمایت لازم از اطفال بعمل خواهند آورد.

محدودیت تابع نه دی مگر هغه خه چې د قانون سره سم ټاکل شوی وی او په یوه دموکراتیکه ټولنه کې د ملی امنیت یا عمومی امن او عمومی نظم په گټه وی یا د عمومی اخلاقو او سلامتیا یا د نورو آزادیو او حقونو د ساتنې لپاره ورته اړتیاوی، دا ماده به دوسله والو او پولیسو د قواو د هغه محدودیتونو د عملي کیدو مخه ونه نیسي کوم چې قانون وضع کړی وی.

د دې مادې له مقرراتو څخه یو هم د نړیوال سازمان د ۱۹۴۸ کال د تړون د غړو هیوادو ته د دې اجازه نه ورکوی چې په سندیکایی آزادیو پورې تړلی کار او سندیکایی حق (د جوړولو حق) د قانونی تدبیرونو په نیولو او یا د قوانینو د اجراء په بڼه سره په کنوانسیون کې راغلو مقرراتو ته زیان وپروي.

درويشتمه ماده:

۱- کورنی د ټولنې اساسی او طبیعی واحد دی حق لری چې ټولنه او حکومتونه ئی ساتنه وکړی.

۲- د بنځو او سړو لپاره کله چې د ځوانی عمر ته ورسیري د نکاح کولو او کورنی جوړولو حق په رسمیت پیژندل کیږی.

۳- هېڅ نکاح د اړخونو (طرفینو) له آزادانه او کامل رضایت پرته نشی تړل کیدای.

د دې میثاق غړی هیوادونه به د دغو غوښتنو سره سم د بنځی او میره د حقونو او مسوولیتونو د برابریتیا د تامینولو لپاره د ازدواج د مودې په اوږدو او یا پرنګیدو (انحلال) په وخت کې تصمیم ونیسي. د ازدواج د پرنګیدو (انحلال) په صورت کې د ماشومانو د ساتنې لپاره به لازمی وړاندوینی عملی کړی.

خلور ویشتمه ماده:

۱- هر ماشوم له هر ډول توپیر (تبعیض) لکه رنگ، ژبه، نژاد، مذهب، اصل او ملی یا ټولنیزه منشاء، زور (قدرت) لرل او نسب پرته د ساتنې له هغه تدبیرونو څخه چې ماشوم توب ئی غوښتنه کوی د ده د کورنۍ، ټولنې او د هیواد حکومت له خوا نیول کیری برخمن شی.

۲- هر ماشوم تر زیریدو وروسته ډیر ژر باید ثبت او نوم ورباندې کینودل شی.

هر ماشوم د تابعیت د ترلاسه کولو حق لری.

پنځه ویشتمه ماده:

هر انسان (د ټولنې غړی) به دا حق او امکان ولری چې په دوهمه ماده کې د یادو شویو توپیرنو او غیر معقولو توپیرنو پرته:

الف: د عمومی چارو په اداره کې به په خپله او یا د آزادو ټاکل شوو نمایندگانو پواسطه ګډون کوی.

ب: په ادواری (دوره یی) ټاکنو کې چې په سمو، پټو او عمومی رایو تر سره شوی وی ګډون وکړی او د ټاکنو د ټاکنې د ارادې د آزادۍ ذمه وارې وی رایه ورکړی او یا وټاکل (انتخاب) شی.

ج: د کلی شرطونو سره سم د هیواد په عمومی مشغولوو کې د برابر توب حق ته ورسیری.

شپږ ویشتمه ماده:

ټول خلک د قانون په وړاندې سره برابر دی او له هر ډول توپیر پرته د قانون په واسطه د نورو

ماده ۲۴:

۱- هر کودکی بدون هیچ گونه تبعیض از حیث نژاد، رنگ، جنس، زبان، مذهب، اصل و منشأ ملی یا اجتماعی، مکنت یا نسب حق دارد از تدابیر حمایتی که به اقتضای وضع صغیر بودنش از خانواده او و جامعه و حکومت کشور او باید بعمل آید، برخوردار گردد.

۲- هر کودکی باید بلافاصله پس از ولادت به ثبت برسد و دارای نامی شود.

هر کودکی حق تحصیل تابعیتی را دارد.

ماده ۲۵:

هر انسان در اجتماع حق و امکان خواهد داشت بدون (در نظر گرفتن) هیچ یک از تبعیضات مذکور در ماده (۲) و بدون محدودیت غیر معقول:

الف: در اداره امور عمومی بالمباشره یا بالواسطه نماینده گانی که آزاد انتخاب شوند شرکت نمایند.

ب: در انتخابات ادواری که از روی صحت به آراء عموم مساوی و مخفی انجام شود و تضمین کننده بیان آزادانه اراده انتخاب کننده گان باشد رأی بدهد و انتخاب شود.

ج: با حق تساوی طبق شرایط کلی بتوانند به مشاغل عمومی کشور خود نایل شود.

ماده ۲۶:

کلیه اشخاص در مقابل قانون متساوی هستند و بدون هیچ گونه تبعیض استحقاق حمایت بالسویه

غوندې د ځان د ساتنې برخه لری، نو ځکه باید قانون هر ډول توپیر منع او د ټولو خلکو لپاره د ساتنې اغیزمنه او د هر ډول توپیر خصوصاً نژاد، رنگ، ژبه، جنس، مذهب، سیاسی او نورې عقیدې اصل ملی او ټولنیزې منشاء، قدرت یا هر بل وضعیت پرته برابره ګټه اخیستل یقینی کړی.

اوه ویستمه ماده:

په هغه هیوادو کې چې نژادې، مذهبی او یا ژبني لږه کې لری، له دغه لږه کیو سره تړلی خلک له دغه حقونو څخه نشی محرومیدای چې له نورو سره په ګډه له خپل خاص کلتور څخه کار واخلی او په خپل دین و اوسیری او په هغه عمل وکړی او په خپله ژبه خبرې وکړی.

څلورمه برخه

اته ویستمه ماده:

د بشر د حقوقو یوه کمیټه (له دې وروسته به په دغه میثاق کې ورته کمیټه ویل کیږی) پرانیستل کیږی دغه کمیټه اته لس تنه غړی لری، او لاندې کارونه به ترسره کوی:

الف: د دغه میثاق د غړو هیوادو اتباعو څخه به کمیټه ترکیبیری چې د عزت او اخلاقو د اوچتو درجو څښتنان به وی او واک به ئې د بشر د حقونو په باره کې شهرت ولری، د ځینو کسانو ګډون به په دغه کمیټه کې چې په قضائی چارو کې تجربه ولری د پاملرنی وړ شی.

ب: د کمیټې غړی به ټاکل (انتخاب) شوی وی او د خپل ځانی واک سره سم به کار کوی.

قانون را دارند. از این لحاظ قانون باید هر گونه تبعیض را منع و برای کلیه اشخاص حمایت مؤثر و متساوی علیه هر نوع تبعیض خصوصاً از حیث نژاد، رنگ، جنس، زبان، مذهب، عقاید سیاسی و عقاید دیگر اصل و منشأ ملی یا اجتماعی، مکتب، نسب یا هر وضعیت دیگر تضمین کند.

ماده ۲۷:

در کشور های که اقلیتهای نژادی، مذهبی یا زبانی وجود دارند، اشخاص متعلق به اقلیتهای مزبور را نمیتوان از این حق محروم نمود که مجموعاً با سایر افراد گروه خود شان از فرهنگ خاص متمتع شوند و به دین خود متدین بوده و بر طبق آن عمل کنند یا بزبان خود تکلم نمایند.

بخش چهارم

ماده ۲۸:

یک کمیټه حقوق بشر (که از این پس در این میثاق کمیته نام خواهد داشت) تأسیس میشود. این کمیته مرکب از هجده عضو است و متصدی خدمات بشرح ذیل میباشد:

الف: کمیته مرکب خواهد بود از اتباع کشور های طرف این میثاق که باید از شخصیتهای دارای مکارم عالی اخلاقی بوده و صلاحیت شان در زمینه حقوق بشر محرز (شناخته شده) باشد. مفید بودن شرکت بعضی اشخاص واجد تجربه در امور قضائی در کار های این کمیته مورد توجه واقع خواهد شد.

ب: اعضای کمیته انتخابی هستند و بر حسب صلاحیت شخصی خود شان خدمت خواهند نمود.

نهم ویشتمه ماده:

۱- د کمیټې غړی به د هغو شرائطو لرونکو کسانو چې په (۲۸) ماده کې ئې یادونه شوي له لست څخه د پټې (مخفی) رأی ورکولو په اساس چې د میثاق د غړو هیوادونو لخوا نامزد شویډي ټاکل کیږی.

۲- د میثاق غړی هیوادونه له دوو تنو څخه زیات کسان نشی نامزد کولای.

د یوه کس بیا نامزد (تجدید نامزد) کول روا دی.

دېرشمه ماده:

۱- د دغه میثاق د اجراء وړ بلل کیدو شپږ میاشتې وروسته به لومړنی ټاکنې ترسره نشی:

۲- د کمیټې د ټاکنو نه وروسته هرځل لږترلږه څلور میاشتې د اجراء له نېټې مخکې د هغه ټاکنو پرته چې د (۳۴) مادې سره سم د خالی ځای د نیولو لپاره ترسره کیږی، د ملگرو ملتونو عمومی منشی د میثاق غړو هیوادو ته لیکلی بلنه ورکوی چې په دريو میاشتو کې دننه خپل نامزدان د کمیټې د غړیتوب لپاره معرفی کړی.

۳- د ملگرو ملتونو عمومی منشی به د الفباء د حرفونو په ترتیب سره د ټولو نامزدو کسانو نوم د هغه هیواد د نوم په یادولو سره چې دوی ئی معرفی کړی دی برابر او لږ ترلږه یوه میاشت مخکې د ټاکنو له نېټې څخه د میثاق غړو هیوادو ته واستول شی.

۴- د کمیټې د غړو ټاکنه به په هغه غونډه کې کیږی چې د میثاق غړې هیوادونه به ئې د ملگرو ملتو د عمومی منشی په بلنه د ملگرو ملتونو په مرکز کې جوړه کړی. د

ماده ۲۹:

۱- اعضای کمیته با رأی مخفی از فهرست اشخاص واجد شرایط مذکور در ماده (۲۸) که به این منظور به وسیله کشور های طرف این میثاق نامزد شده اند انتخاب میشوند.

۲- هر کشور طرف این میثاق نمیتواند بیش از دو نفر نامزد کند.

تجدید نامزدی یک شخص مجاز است.

ماده ۳۰:

۱- اولین انتخابات دیر تر از شش ماه پس از لازم الاجراء شدن این میثاق انجام خواهد شد.

۲- برای انتخابات کمیته هر بار حداقل چهار ماه پیش از تاریخ انجام آن، به استثنای انتخاباتی که برای اشغال محل خالی طبق ماده (۳۴) بعمل می آید، سرمنشی سازمان ملل متحد از کشور های طرف این میثاق کتباً دعوت خواهد نمود که نامزد های خود را برای عضویت کمیته ظرف سه ماه معرفی کنند.

۳- سرمنشی ملل متحد فهرستی به ترتیب حروف الفباء از کلیه اشخاصی که به این ترتیب نامزد میشوند با ذکر نام کشور هایی که آنان را معرفی کرده اند تهیه و آنرا حداکثر یک ماه قبل از تاریخ انتخابات به کشور های طرف این میثاق ارسال خواهد داشت.

۴- انتخاب اعضای کمیته در جلسه یی که به دعوت سرمنشی سازمان ملل متحد از کشور های طرف این میثاق در مرکز سازمان ملل متحد تشکیل خواهد شد انجام میشود. نصاب این

دغه غونډې نصاب د میثاق د غړو هیوادونو له دریو څخه دوې برخې دی او ټاکل شوی (منتخبین) به هغه نامزدان وی چې زیاتې رایی وگټي او د حاضر و هیوادونو د نمایندگانو د رایو پوره اکثریت ولری.

یو دیرشمه ماده:

۱- له یوه څخه زیات د هیڅ یوه هیواد اتباع د کمیټې غړی توب نشی ترلاسه کولای.

۲- د کمیټې د غړیو په ټاکنو کې به جغرافیایي عادلانه وپش او د تمدن د مختلفو شکلونو او مهمو حقوقی سیستمونو (نظامونو) د استازو گډون کول مراعات شی.

دوه دیرشمه ماده:

۱- د کمیټې غړی د څلور کلنې مودې لپاره ټاکل کیږی او کله چې بیا (مجدداً) نامزد شی د هغوی ټاکنه به روا (مجاز) وی خو په لومړنیو ټاکنو کې د نهو (۹) تنو د غړیتوب موده د دوو کالو په پای کې له منځه ځی د دغه نهو تنو نومونه بېله ځنډه تر لومړنیو ټاکنو وروسته د دغه غونډې د رئیس پواسطه د پچې اچولو (قرعه کشی) په اساس د ۳۰ مادې د څلورم پراگراف سره سم ټاکل کیږی.

۲- د تصدی د دورې د تیریدو په وخت کې به د میثاق د مخکنیو مادو سره سمې ټاکنې (انتخابات) کیږی.

درې دیرشمه ماده:

۱- کله که د کمیټې یو غړی د کمیټې د نورو غړو د رایو د اتفاق له نظره د خپلو خدمتونو پای ته رسول له مؤقتی غیر حاضرې پرته پری ایښی وی د کمیټې رئیس به د ملگرو ملتونو عمومی منشی خبروی او هغه د ده چوکۍ بلا متصدی اعلاموی.

جلسه دو ثلث کشور های طرف این میثاق است و منتخبین نامزد های خواهند بود که بیشترین تعداد رأی را به دست آورده و حایز اکثریت تام آراء نماینده گان کشور های حاضر و رأی دهنده باشند.

ماده ۳۱:

۱- کمیته نمیتواند بیش از یک تبعه از هر کشوری عضو داشته باشد.

۲- در انتخابات اعضای کمیته رعایت تقسیمات عادلانه جغرافیایی و شرکت نماینده گان اشکال مختلف تمدنها و سیستم (نظام) های عمده محقق خواهد شد.

ماده ۳۲:

۱- اعضای کمیته برای مدت ۴ سال انتخاب میشوند و در صورتی که مجدداً نامزد شوند تجدید انتخاب آنان مجاز خواهد بود لیکن مدت عضویت (۹) تن از اعضای منتخب در اولین انتخابات در پایان دو سال منقضی میشود نام این (۹) تن بلافاصله پس از اولین انتخابات به وسیله قرعه توسط رئیس جلسه مذکور در بند (۲) ماده (۳۰) معین میشود.

۲- در انقضای دوره تصدی انتخابات طبق مواد قبلی این بخش بعمل خواهد آمد.

ماده ۳۳:

۱- هرگاه یک عضو کمیته، به نظر مورد اتفاق آرای سایر اعضای کمیته انجام خدمت خود را به هر علتی جز غیبت مؤقت قطع نموده باشد رئیس کمیته، سرمنشی سازمان ملل متحد را مطلع و او کرسی عضو مزبور را بلا متصدی اعلام میکند.

۲- د کمیټې د یوه غړی د مرگ یا استعفاء په صورت کې د کمیټې منشی ډیر ژر د ملگرو ملتونو عمومی منشی خبروی او هغه دغه چوکۍ د هغې د مړینې یا استعفاء له نېټې وروسته بلا متصدی اعلاموی.

۲- در صورت فوت یا استعفاء یك عضو کمیته، رئیس کمیته فوراً سرمنشی سازمان ملل متحد را مطلع و او آن کرسی را از تاریخ فوت یا تاریخی که به استعفاء ترتیب اثر داده میشود بلا متصدی اعلام میکند.

څلور دیرشمه ماده:

۱- کله چې د (۳۳) مادې سره سمه یوه چوکۍ بلا متصدی اعلام شی د غړی او د خای نیونکی (جانشین) په ټاکنه باندې د چوکۍ د خالی کیدو له نېټې وروسته باید تر شپږو میاشتو زیات وخت تېر نشی، د ملگرو ملتونو عمومی منشی به د میثاق هر غړی هیوادو ته دا اعلام کړی چې کولای شی په دوو میاشتو کې له متصدی څخه خالی شوی چوکۍ د نیولو لپاره د (۲۹) مادې سره سم خپل نامزد معرفی کړی.

ماده ۳۴:

۱- هرگاه بلا متصدی بودن يك کسی بر طبق ماده (۳۳) اعلام شود و دوره تصدی عضوی که جانشینش باید انتخاب گردد ظرف شش ماه از تاریخ اعلام بلا متصدی بودن منقضی نشود. سرمنشی سازمان ملل متحد به هر يك از کشور های طرف این میثاق اعلام خواهد نمود که میتوانند ظرف مدت دو ماه نامزد های خود را بر طبق ماده (۲۹) به منظور اشغال کرسی بلا متصدی معرفی کنند.

۲- د ملگرو ملتو سرمنشی د داسی نامزد شوو خلکو نومونه د الفبا په ترتیب سره ترتیبوی او د دی مقاولی تصویبونکو دولتونو ته یی وړاندی کوی. د خالی چوکۍ د ډکولو د پاره د شخص ټاکنه د دی مقاولی د مربوطی برخی د مندرجاتو سره سم سرته رسیری.

۲- سرمنشی سازمان ملل متحد فهرستی به ترتیب حروف الفباء از اشخاصی که به این ترتیب نامزد شده اند تهیه خواهد نمود و آن را برای کشور های طرف این میثاق ارسال خواهند داشت. انتخاب برای اشغال کرسی بلا متصدی بر طبق مقررات مربوط این بخش از میثاق صورت خواهد گرفت.

۳- د بلا متصدی اعلام شوی چوکۍ د نیولو لپاره د (۳۳) مادې د شرحې سره سم چې هر غړې ټاکل کیږی د بلا متصدی مادې د مقرراتو سره سم به په پاتې ټولنه موده کې د کمیټې غړیتوب ولری.

۳- هر عضوی که برای اشغال کرسی بلا متصدی اعلام شده به شرح مذکور در ماده (۳۳) انتخاب میشود، برای بقیه مدت عضویت عضوی که کرسی او در کمیته طبق مقررات آن ماده بلا متصدی شده است عضو کمیته خواهد بود.

پنځه دیرشمه ماده:

د ملگرو ملتونو د عمومی غونډې د تصویب په اساس د هغه شرایطو سره سم چې عمومی غونډه د کمیټې د غړو خدمتونو اهمیت ته په پاملرنې سره به سرچینې (منابع) ټاکل کیږی او په ملگرو ملتونو

ماده ۳۵:

اعضای کمیته با تصویب مجمع عمومی سازمان ملل متحد طبق شرایطی که مجمع عمومی با توجه به اهمیت خدمات کمیته تعیین نماید از منابع سازمان ملل متحد مقرر

کپی به مقرریری.

دریافت خواهند داشت.

شپړ دېرشمه ماده:

ماده ۳۶:

د ملگرو ملتونو عمومي غونډه به د کمېټې د هغو اجراآتو د اغيزمنتيا لپاره چې د میثاق له مخې ورسپارل شوی دی هغه کار کوونکی او مادي وسايل چې اړتيايې احساس کيږي د کمېټې په واک کې ورکول کيږي.

سرمنشي سازمان ملل متحد کارمندان و وسايل مادي مورد احتياج برای اجرای مؤثر وظايفی که کمیته بموجب این میثاق بعهدده دارد در اختار کمیته خواهد گذاشت.

اوه دیرشمه ماده:

ماده ۳۷:

۱- د ملگرو ملتونو عمومي منشي د لومړنی غونډې د تشکیل لپاره د کمېټې غړی د ملگرو ملتونو مرکز ته وربولي (دعوت کوی)

۱- سرمنشي سازمان ملل متحد اعضای کمیته را برای تشکیل نخستین جلسه در مرکز سازمان ملل متحد دعوت میکند.

۲- د کمېټې له لومړی غونډې وروسته په هغه وختونو کې چې د دوی د داخلي ائین نامې لخوا ئې وړاندوینه کيږي غونډی جوړوی.

۲- پس از نخستین جلسه کمیته در اوقاتی که در آئین نامه داخلی آن پیش بینی میشود تشکیل جلسه خواهد داد.

۳- کمېټه به په معمولی توگه د ملگرو ملتونو د مؤسسې په مرکز یا د ملگرو ملتونو د ژنيو په دفتر کې غونډه کوی.

۳- کمیته معمولاً در مرکز سازمان ملل متحد یا در دفتر سازمان ملل متحد در ژنيو تشکیل جلسه خواهد داد.

اته دیرشمه ماده:

ماده ۳۸:

د کمېټې هر غړی به د خپلو دندو له تصدی څخه مخکې په یوه رسمی تشریفاتې بنکاره غونډه کې لوز کوی چې خپلې دندې به په پوره بېطرفی او وجدانی توگه سرته رسوی.

هر عضو کمیته باید پیش از تصدی وظایف خود در جلسه علنی طی تشریفات رسمی تعهد کند که وظایف خود را با کمال بیطرفی و از روی کمال وجدان ایفاء خواهد کرد.

نهه دیرشمه ماده:

ماده ۳۹:

۱- کمېټه به خپل رئیسه هیئتونه د دوو کالو لپاره وټاکي، د رئیسه هیئتونو غړی له سره (مجدداً) ټاکل کیدای شی.

۱- کمیته، هیأت رئیسه خود را برای مدت دو سال انتخاب خواهد کرد. اعضای هیأت رئیسه قابل انتخاب مجدد هستند.

۲- کمېټه خپل مینخی (داخلي) آئین نامه په خپله تنظیموی له هغې جملې څخه لاندې مقررات به پکې شامل وی.

۲- کمیته، آئین نامه داخلی اش را خود تنظیم میکند. آئین نامه مزبور از جمله مشتمل بر مقررات ذیل خواهد بود:

الف: حد نصاب رسمیت جلسات حضور دوازده عضو است.

ب: تصمیمات کمیته با اکثریت آراء اعضای حاضر اتخاذ میگردد.

ماده ۴۰:

۱- کشور های طرف این میثاق متعهد میشوند در باره تدابیری که اتخاذ کرده اند و آن تدابیر به حقوق شناخته شده در این میثاق ترتیب اثر میدهند و در باره پیشرفتهای حاصل در تمتع از این حقوق گزارشهایی تقدیم بدانند:

الف: ظرف یک سال از تاریخ لازم الاجراء شدن این میثاق برای هر کشور طرف میثاق در امور مربوط به آن کشور.

ب: پس از آن هر موقع که کمیته چنین درخواستی بنماید.

۲- کلیه گزارشها باید خطاب به سرمنشی سازمان ملل متحد باشد و او آنها را برای رسیده گی به کمیته ارجاع خواهد کرد. گزارشها باید حسب مورد حاکی از عوامل و مشکلاتی باشد که در اجرای مقررات این میثاق تأثیر دارند.

۳- سرمنشی سازمان ملل متحد میتواند پس از مشورت با کمیته، رونوشت قسمتهای از گزارشها را که ممکن است مربوط به امور مشمول صلاحیت مؤسسات تخصصی باشد برای آن مؤسسات ارسال دارد.

۴- کمیته گزارشهای واصل از کشور های طرف این میثاق را بررسی میکند و گزارشهای خود و همچنین هر گونه ملاحظات کلی که مقتضی بداند به کشور های طرف این میثاق ارسال خواهند داشت. کمیته نیز میتواند این ملاحظات را

الف: د غونپې د رسمیت د نصاب حد د دولسو غړو حاضریدل دی.

ب: د حاضر و غـړو د رایو په اکثریت تصمیمونه نیول کیږي.

څلورېښتمه ماده:

۱- د دی مقاولی تصویبونکی دولتونه ژمنه کوی چی پدی مقاوله کی د پیژندل شوو حقوقو د تعمیم د پاره د نیول شوو تدبیرونو او همدارنگه د هغو حقوقو نه د تمتع په برخه کی د پیشرفت په باره کی رپوتونه وړاندی کړی:

الف: د دی مقاولی د انفیاذ د یوه کال په موده کی د مربوطو تصویبونکو هیوادو له پاره.

ب: تر هغه وروسته هر کله چی یی کمیته وغواړی.

۲- ټول رپوتونه د ملگرو ملتو سرمنشی ته تسلیم کیږی او هغه یی د غور له پاره کمیټې ته استوی. رپوتونه داسی عوامل او مشکلات، که چیری موجود وی، چی د دی مقاولی تطبیق متاثره کوی، ښی.

۳- د ملگرو ملتو سرمنشی د کمیټې سره تر مشوری وروسته د رپوتونو هغه برخه اختصاصی مربوطو موسسو ته استولای شی چی د هغوی د کار په ساحه کی راځی.

۴- کمیته هغه راپورونه چه د دی مقاولی د تصویب کوونکو دولتونو له خوا تسلیم کیږی مطالعه کوی. کمیته خپل رپوتونه او عمومی تبصری چه لازمی یی گڼی د دی مقاولی تصویب کوونکو دولتوته سپاری. همدغه راز کمیته دغه

به ضمیمه گزارشهای واصل از کشور های طرف این میثاق به شورای اقتصادی و اجتماعی تقدیم بدارد.

کشور های طرف این میثاق میتوانند نظریاتی در باره هر گونه ملاحظاتی که بر طبق بند (۴) این ماده اظهار شده باشد به کمیته ارسال دارند.

ماده ۴۱:

۱- هر کشور طرف این میثاق میتواند به موجب این ماده هر موقع اعلام بدارد که صلاحیت کمیته را برای دریافت و رسیده گی به اطلاعیه های دایر بر ادعای هر کشور طرف میثاق که کشور دیگر طرف میثاق تعهدات خود را طبق این میثاق انجام نمیدهد برسمیت میشناسد. به موجب این ماده فقط اطلاعیه های قابل دریافت و رسیده گی خواهد بود که توسط یک کشور طرف میثاق که شناسایی صلاحیت کمیته را نسبت به خود اعلام کرده باشد تقدیم شود. هیچ اطلاعیه مربوط به یک کشور طرف این میثاق که چنین اعلامی نکرده باشد قابل پذیرش نخواهد بود. نسبت به اطلاعیه هایی که به موجب این ماده دریافت میشود به ترتیب ذیل اقدام خواهد شد:

الف: اگر یک کشور طرف میثاق تشخیص دهد که کشور دیگر طرف میثاق به مقررات این میثاق ترتیب اثر نمیدهد میتواند بوسیله اطلاعیه کتبی توجه آن کشور طرف میثاق را به موضوع جلب کند. در ظرف مدت سه ماه پس از وصول اطلاعیه کشور دریافت کننده، آن توضیح هر گونه اظهار کتبی دیگر دایر به روشن کردن موضوع در اختیار کشور فرستنده اطلاعیه خواهد

تبصری او رپوتونه چه د تصویب کوونکو دولتونو له خوا ورته رسیدلی وی اقتصادی او پولنیزی شورا ته هم لیرلای شی.

د دی مقاولی تصویب کوونکی هیوادونه کولی شی چه خپلی کتنی د دی مادی د (۴) پاراگراف سره سم د هری یوی نه د دی تبصرو په باره کی کمیته ته تسلیم کړی.

یوڅلویښتمه ماده:

۱- د دی مقاولی تصویب کوونکی دولت هر وخت چی وغواړی کولای شی د دی مادی له مخی اعلام وکړی چی د کمیته صلاحیت په دی برخه کی چی یو تصویب کوونکی دولت ادعا کوی چی کوم بل تصویب کوونکی دولت د دی مقاولی د مقرراتو سره سم خپلی وجیبی نه دی اجراء کړی مراسلات ورته ورسیری او پر هغو بانندی غور وکړی په رسمیت پیژنی. د دی مادی لاندی مراسلات هغه وخت اخیستل کیدای او تر څیړنی لاندی نیول کیدای شی چی د یوه داسی تصویب کوونکی هیواد له خوا تسلیم شوی وی چی د کمیته صلاحیت یی پدی برخه کی په رسمیت پیژندلی وی. د داسی یوه دولت په باره کی چی دا ډول اعلام یی نه وی کړی مراسله نشی اخیستل کیدای. مراسلات چی تر دی مادی لاندی کمیته ته رسیری د لاندی طرز العمل سره سم معامله ورسره کیری:

الف: که د دی مقاولی تصویب کوونکی دولت داسی تصور وکړی چه بل تصویب کوونکی دولت د دی مقاولی مقررات نه عملی کوی نو کولی شی چی په لیکلی توگه دغه موضوع ته د نوموړی دولت توجه راوگرځوی. د مراسلی تسلیموونکی دولت د لیک تر وصول وروسته په دریو میاشتی کی نوموړی دولت ته په لیکلی توگه

گذاورد. توضیحات و اظهارات مزبور حتی الامکان و تا جایی که مقتضی باشد از جمله حاوی اطلاعاتی خواهد بود در خصوص قواعد دادرسی طبق قوانین داخلی آن کشور و آنچه که برای علاج آن بعمل آمده یا در جریان رسیده گی است یا آنچه در این مورد قابل استفاده بعدی است.

ب: اگر در ظرف شش ماه پس از وصول اولین اعلامیه به کشور دریافت کننده موضوع با رضایت هر دو طرف مربوط فیصله نشود هر یک از طرفین حق خواهد داشت با ارسال اخطاریه یی به کمیته و به طرف مقابل موضوع را به کمیته ارجاع نماید.

ج: کمیته به موضوع مرجوعه فقط پس از احراز این که بنابر اصول متفق علیه حقوق بین الملل کلیه طرق شکایت طبق قوانین داخلی در موضوع مورد استناد واقع و طی شده است به موضوع مرجوعه رسیده گی میکند. این قاعده در مواردی که طی طرق شکایت به نحو غیر معقول طولانی باشد مجری نخواهد بود.

د: کمیته در موقع رسیده گی به اطلاعیه های واصل به موجب این ماده جلسات سری تشکیل خواهد داد.

ه: با رعایت مقررات فقره ((ج)) کمیته به منظور حل دوستانه موضوع مورد اختلاف بر اساس احترام به حقوق بشر و آزادیهای اساسی شناخته شده در این میثاق مساعی جمیله خود را در اختیار کشور های ذینفع طرف میثاق خواهد گذاشت.

و: کمیته در کلیه امور مرجوعه بخود میتواند از کشور های (ذینفع)

توضیح یا کوم بل تفصیل ورکوی چی موضوع روشنانه کری، په دی لیکنه کی تر کومه خایه چی امکان ولری، د هغو طرزالعملونو او جبرانونو په باره کی یادونه کیږی چی په هغه هیواد کی دننه عملی شوی، معطله یا مهیاوی.

(ب): که چیری موضوع شپږمیاشتی وروسته تر هغه چی لیک اخستونکی دولت ته لومړنی مراسله رسیدلی وی د دواړو مربوطو دولتونو د قناعت سره سم حل او فصل نه شی هر دولت د دی حق لری چه موضوع کمیته ته راجع کری او کمیته او هایل دولت ته په دی مورد کی اطلاع واستوی.

ج: کمیته یوازی هغه وخت په موضوع کی اجراءات کوی چی دا محققه کری د بین المللی قانون د عموما پیژندل شوو پرنسیپونو له مخی په موضوع پوری مربوطی ټولی چاری په هیواد کی دننه لټول شوی دی که چیری دغه چاری یو اورده موده بی له معقولو دلیلونونه ونیسی نو د کمیته دغه کار به عامه قاعده نه وی.

د: کمیته د لیک پانوی د غور په وخت کی د دی مادی له مخی پتی غونډی جوړی.

ه: د (ج) د فرعی پاراگراف له مخی کمیته خپلی بنی هلی خلی د تصویب کوونکو دولتو په واک کی ورکوی ترخو چې موضوع د بشر اساسی آزادیو او حقوقو ته د احترام په اساس چی په دی مقاله کی پیژندل شوی دی د دوستانه لیاړونه حل او فصل شی.

و: کمیته کولی شی چه د هری موضوع په ارتباط چی هغی ته محول شوی وی مربوطو دولتو ته چی

طرف اختلاف موضوع فقره (ب)) هر گونه اطلاعات مربوط به قضیه را بخواهد.

ز: کشور های ذینفع طرف میثاق موضوع فقره (ب)) حق خواهند داشت هنگام رسیده گی به قضیه در کمیته نماینده داشته باشند و ملاحظات خود را شفاهاً یا کتباً یا بهر یک از دو فقره اظهار بدارند.

ح: کمیته باید در مدت (۱۲) ماه پس از تاریخ دریافت اختاریه موضوع فقره (ب)) گزارش بدهد:

۲- اگر راه حلی طبق مقررات فقره (ه)) حاصل شده باشد کمیته گزارش خود را بشرح مختصر قضایا و راه حل حاصله حصر خواهد کرد. اگر راه حلی طبق مقررات فقره (ه)) حاصل نشده باشد کمیته در گزارش خود بشرح مختصر قضایا اکتفا خواهد کرد. متن ملاحظات کتبی و صورت مجلس ملاحظات شفاهی که کشور های ذینفع طرف میثاق اظهار کرده اند ضمیمه گزارش خواهد بود. برای هر موضوعی گزارشی به کشور های ذینفع طرف میثاق ابلاغ خواهد شد.

۳- قرار این ماده موقعی لازم الاجراء خواهد شد که ده (۱۰) کشور طرف این میثاق اعلامیه های پیش بینی شده در بند اول این ماده را داده باشند. اعلامیه های مذکور توسط کشور طرف میثاق نزد سرمنشی سازمان ملل متحد تودیع میشود و او رونوشت آن را برای سایر کشور های طرف میثاق ارسال خواهد داشت. اعلامیه ممکن است هر موقع به وسیله اختاریه خطاب به سرمنشی مسترد گردد. این استرداد به رسیدگی هر

د ((ب)) به فرعی پاراگراف کی اشاره ورته شوی ده د مربوطو معلوماتو د برابرولو د پاره مراجعه و کړی.

ز: مربوط تصویب کوونکی دولتونه چه د (ب) په فرعی پاراگراف کی ورته اشاره شوی ده حق لری د کمیته له خوا په مربوطی موضوع بانندی د بحث په وخت کې نماینده ولری او په شفاهی او لیکلی توگه تفصیلات وړاندی کړی.

ح: کمیته د اطلاعیی تر وصول وروسته د (۱۲) میاشتو په موده کی د (ب) د فرعی پاراگراف سره سم په لاندی ډول رپوت برابروی:

۲- که چیری د ((ه)) د پاراگراف د شرایطو سره سم د حل لیاره پیدا شوی وی کمیته خپل راپور د حقایقو په لنډ بیان او حل سره چی موندل شوی وی محدودوی. که د (ه) د پاراگراف د شرایطو سره سم د حل لیاره نه وی پیدا شوی، کمیته خپل راپور د حقایقو په لنډ بیان پوری محدودوی، لیکلی تفصیلات او د شفاهی بیاناتو ثبت چی د مربوطو دولتو له خوا تسلیم شوی وی د راپور سره ضمیمه کیږی. رپوت په هره موضوع کی چی وی مربوطو دولتو ته استول کیږی.

۳- د دی مادی مقررات هغه وخت نافذیږی چه د دی مقالولی لس تصویب کوونکی دولتونو د دی مادی داوول پاراگراف سره سم پیش بینی شوی اعلامیی ورکړی وی نوموړی اعلامیی د میثاق دلوریو هیوادو له خوا دملگرو ملتو سر منشی ته تسلیم کیږی، او هغه بیا د هغو نسخی نورو تصویب کوونکو دولتونو ته استوی. یوه اعلامیه کیدای شی سر منشی ته د اطلاع ورکولو په واسطه هر وخت چی وی بیرته واخیستله شی. دغسی بیرته اخیستنه د هغی موضوع

پر غور باندی چه مخکی د دی مادی سره سمه استول شوی وی اغیزه نه کوی. وروسته له هغه چی سر منشی ته د اعلامی د بیرته اخیستلو اطلاع ورسیری، که مربوط تصویبونکی دولت کومه نوی اعلامیه نه وی ترتیب کړی د هیخ تصویبونکی دولت له خوا اطلاع نشی اخیستل کیدای.

دوه څلویښتمه ماده:

۱- الف: که چیری کومه موضوع چی د (۴۱) مادی سره سم کمیته ته راجع شوی وی د مربوطو تصویب کوونکو دولتو د قناعت سره سم حل و فصل شوی نه وی، کمیته کولی شی چی د تصویب کوونکو مربوطو دولتو د مخکینی رضایت له مخی یو پخلا کوونکی کمیسیون مقرر کړی، (چه له دینه وروسته به د کمیسیون په نامه یادیری) د کمیسیون جمیله هلی څلی د مربوطو تصویب کوونکو دولتو په واک کی ورکړه کیری ترڅو چه موضوع دی مقاولی ته د احترام په اساس په دوستانه توگه حل او فصل شی.

ب: کمیسیون د داسی پنځو کسانو څخه مرکب وی چه د تصویب کوونکو دولتو له پاره د منلو وړوی. که چیری مربوط تصویب کوونکی دولتونه د دریو میاشتو په موده کی د کمیسیون د ټولو یا یو شمیر غړو په برخه کی موافقی ته سره ونه رسیری د کمیسیون هغه غړی چه د هغوی په برخه کی موافقه نه وی حاصله شوی، د کمیته د غړو نه د دوه ثلثو رأیو د اکثریت په اساس د پتی رایگیری په وسیله ټاکل کیری.

۲- د کمیسیون غړی په خپل شخصی سمت وظیفه سرته روی. هغوی د مربوطو تصویبونکو دولتونو یا هغه دولت چه دغه مقاوله یی نه وی تصویب کړی او یا هغه دولت

مسئله موضوع یک اعلامیه که قبلاً به موجب این ماده ارسال شده باشد، خلل وارد نمی کند. هیچ اطلاعیه دیگری پس از وصول اخطاریه استرداد اعلامیه به سر منشی پذیرفته نمی شود مگر اینکه کشور ذینفع طرف میثاق اعلامیه جدیدی داده باشد.

ماده ۴۲:

۱- الف: اگر مسئله مرجوعه به کمیته طبق ماده (۴۱) با رضایت کشور های ذینفع طرف میثاق حل نشود کمیته میتواند با موافقت ملی کشور های ذینفع طرف میثاق یک کمیسیون خاص سازش تشکیل دهد (که از این پس کمیسیون نامیده میشود) کمیسیون به منظور نیل به یک راه حل دوستانه مساله بر اساس احترام این میثاق مساعی جمیله خود را در اختیار کشور های ذینفع طرف میثاق میگذارد.

ب: کمیسیون مرکب از پنج عضو است که با توافق کشور های ذینفع طرف میثاق تعیین میشوند. اگر کشور های ذینفع طرف میثاق در باره ترکیب تمام یا بعضی از اعضای کمیسیون در مدت سه ماه به توافق نرسند آن عده از اعضای کمیسیون که در باره آنها توافق نشده است از بین اعضای کمیته با رأی مخفی با اکثریت دو ثلث اعضای کمیته انتخاب میشوند.

۲- اعضای کمیسیون بر حسب صلاحیت شخصی خود شان انجام وظیفه میکنند. آنها نباید از اتباع کشور های ذینفع طرف میثاق بوده یا از اتباع کشوری که طرف این میثاق نیست یا از اتباع

- چپی د (۴۱) مادی له مخی یی اعلامیه نه وی صادره کړی، تبعه نه وی.
- ۳- کمیسیون خپل رئیس ټاکی او خپل داخلی طرزالعملونه تصویبوی.
- ۴- د کمیسیون جلسی په عادی توگه د ملگرو ملتو په مرکز یا په ژنیو کی د دی مؤسسی په دفتر کی جوړیږی خو کیدای شی چی د کمیسیون په فیصله او د ملگرو ملتو د سر منشی او تصویب کوونکو مربوطو دولتو سره په مشوره په نورو مناسبو ځایو کی هم جوړی شی.
- ۵- دارالانشا چپی د (۳۶) مادی له مخی برابره شوی وی د هغو کمیسیونونو کار هم کوی چی د دی مادی له مخی ټاکل کیږی.
- ۶- د کمیټی له خوا تنظیم شوی لاس ته راغلی معلومات د کمیسیون په واک کی ورکول کیږی او کمیسیون کولی شی چه د تصویب کوونکی دولت څخه وغواړی نور مربوطه معلومات هم ورته برابر کاندی.
- ۷- کله چه کمیسیون کومه موضوع په کامله توگه تر غور لاندی ونیوله د کمیټی رئیس ته د مربوطو تصویب کوونکو دولتو د اطلاع د پاره یو رپوټ وړاندی کوی خو دغه کار په هیڅ مورد کی د موضوع د حصول نه وروسته تر دولسو میاشتو په زیات وخت کی نه اجراء کوی:
- الف: که چیری کمیسیون ونه شی کولای ددولسو میاشتو په موده کې خپله رسیده گی (خپرنه) پای ته ورسوی په خپل رپوټ کی د دی ټکی په لنډ بیان سره بسنه کوی چی د مسئلی خپرنه کوم ځای ته رسیدلی ده.
- ب: که د موضوع د پاره د بشر د حقوقو د احترام
- کشور طرف این میثاق که اعلامیه مذکور در ماده (۴۱) را نداده باشد.
- ۳- کمیسیون رئیس خود را انتخاب و لایحه امور داخلی خود را تصویب میکند.
- ۴- جلسات کمیسیون معمولاً در مرکز سازمان ملل متحد یا در دفتر سازمان ملل متحد در ژنیو تشکیل خواهد شد. معهداً جلسات مزبور ممکن است با مشورت سر منشی سازمان ملل متحد و کشور های ذینفع طرف میثاق در محل مناسب دیگری تشکیل شود.
- ۵- دبیر خانه پیش بینی شده در ماده (۳۶) خدمات دفتری کمیسیونهای مشتکل به موجب این ماده را انجام میدهد.
- ۶- اطلاعاتی که کمیته دریافت و رسیده گی میکند در اختیار کمیسیون گذارده میشود و کمیسیون میتواند از کشور های ذینفع طرف میثاق تهیه هر گونه اطلاع تکمیلی مربوط دیگری را بخواهد.
- ۷- کمیسیون پس از مطالعه مسئله از جمیع جهات ولسی در هر صورت حد اکثر در مدت دوازده ماه پس از ارجاع امر به آن گزارشی به رئیس کمیته تقدیم میدارد و او آنرا به کشور های ذینفع طرف میثاق ابلاغ مینماید:
- الف: اگر کمیسیون نتواند در مدت دوازده ماه رسیده گی را به اتمام برساند در گزارش خود اکتفا به بیان مختصر این نکته میکند که رسیده گی مسئله به کجا رسیده است.
- ب: هرگاه یک راه حل دوستانه بر اساس

احترام حقوق بشر بنحو شناخته شده در این میثاق حاصل شده باشد کمیسیون در گزارش خود به ذکر مختصر قضایا و راه حلی که به آن رسیده اند اکتفا میکند.

ج: هر گاه یک راه حل به مفهوم بند (ب) حل نشده باشد کمیسیون استنباطهای خود را در خصوص کلیه نکات ماهیتی مربوط به مسئله مورد بحث بین کشور های ذینفع طرف میثاق و همچنین نظریات خود را در خصوص امکانات حل دوستانه قضیه در گزارش خود درج میکنند. این گزارش همچنان محتوی ملاحظات کتبی و صورت مجلس ملاحظات شفاهی کشور های ذینفع طرف میثاق خواهد بود.

د: هر گاه گزارش کمیسیون طبق فقره (ج) تقدیم شود کشور های ذینفع میثاق در مدت سه ماه پس از وصول گزارش به رئیس کمیته اعلام میدارند که مندرجات گزارش کمیسیون را می پذیرند یا نه؟

۱- مقررات این ماده به اختیارات کمیته بر طبق ماده (۴۱) خللی وارد نمیکند.

۲- کلیه مصارف اعضای کمیسیون بطور مساوی بین کشور های ذینفع طرف میثاق بر اساس بر آوردی که سرمنشی سازمان ملل متحد تهیه میکند تقسیم میشود.

سرمنشی سازمان ملل متحد اختیار دارد در صورت لزوم مصارف اعضا را قبل از آن که کشور های ذینفع طرف میثاق طبق بند (۹) این ماده پرداخت کنند کار سازی دارد.

په اساس چه په دی مقاوله کی پیژندل شوی دی د حل یوه دوستانه لیاره پیدا شی، کمیسیون خپل رپوټ د حقایقو په لنډ بیان او د حل په لیاره پوری چه لاس ته راغلی ده محدود وی.

ج: که چیری د (ب) د فرعی پاراگراف د شرطونو له مخی د حل لیاره تر لاسه نه شی، کمیسیون په پخپل رپوټ کی د مربوطو تصویبونکو دولتو تر منځ د مسایلو په باره کی ټول هغه مربوط حقایق داخلوی چی لاس ته یی راوړی وی او د موضوع د دوستانه حل د امکاناتو په باره کی خپل نظریات ورسره یو ځای کوی. په دی رپوټ کی د مربوطو تصویبونکو هیوادو له خوا لیکلی بیانات او د شفاهی اظهاراتو ثبت هم شامل وی.

د: که د کمیسیون رپوټ د (ج) د فرعی پاراگراف سره سم تقدیم شی تصویب کوونکی مربوط دولتونه د رپوټ د وصول وروسته په دریو میاشتو کی د کمیټی رئیس ته اطلاع ورکوی چه د کمیسیون د رپوټ محتوا منی که نه منی.

۱- د دی مادی مقررات تر څوارلسمی مادی لاندی د کمیټی پر مسوولیتونو باندی اغیزه نه لری.

۲- مربوطو تصویب کوونکی دولتونه د کمیسیون د غړو لگښتونه چه د ملگرو ملتو د سرمنشی له خوا تخمین کیری په برابره توگه په غاړه اخلی.

د ملگرو ملتو سرمنشی صلاحیت لری چی که لازمه شی د کمیسیون د غړو لگښتونه د مخه تر دی چی د دی مادی د (۹) پاراگراف سره سم د تصویبونکو مربوطو هیوادو له خوا تادیه شی تادیه کړی.

دری خلویبشتمه ماده:

د کمیته غری او د پخلا کولو عاجلو کمیسیونو غری چه د (۴۲) مادی له مخی ټاکل کیری د هغو اسانتیاوو، امتیازونو او استثنا آتو څخه ګټه اخلی چی د ملګرو ملتو ماهران یی د ملګرو ملتو د امتیازاتو او استثنا آتو د کنوانسیون د مربوطو برخو سره سم مستحق دی.

ماده ۴۳:

اعضای کمیته و اعضای کمیسیونهای خاص سازش که طبق ماده (۴۲) ممکن است تعیین شوند حق دارند از تسهیلات و امتیازات و مصونیت مقرر در باره کار شناسان مذکور مأمور سازمان ملل متحد در قسمتهای مربوطه مقاله نامه امتیازات و مصونیتهای ملل متحد استفاده نمایند.

خلور خلویبشتمه ماده:

د دی مقاولی د تطبیق مقررات بی له دی چی د بشر د حقوقو په ساحه کی هغو روشونو ته زیان ورسوی چی د ملګرو ملتو او اختصاصی مؤسساتو په قانونی اسنادو او کنوانسیونو کی ټاکل شوی دی، تطبیق کیری، او د دی مقاولی د تصویبونکو دولتو مانع نه ګرځی چی د هغوی ترمنځ د عمومی یا خصوصی موافقو سره سم د یوی شخړی د حل د پاره له نورو روشونو او طرزالعملونو څخه کار واخلی.

ماده ۴۴:

مقررات اجرایی این میثاق بدون این که به آئین نامه های دادرسی مقرر در زمینه حقوق بشر طبق اسناد تشکیل دهنده یا به موجب آن مقاله نامه های سازمان ملل متحد و مؤسسات تخصصی خللی وارد سازد اعمال میشود و مانع از آن نیست که کشور های طرف میثاق برای حل یک اختلاف طبق موافقتهای بین المللی عمومی یا اختصاصی که ملزم به آن هستند متصل به آئین نامه های دادرسی دیگری شوند.

پنځه خلویبشتمه ماده:

کمیته د ملګرو ملتو عمومی اسامبلی ته د اقتصادی او ټولنیزی شورا له لیاری د خپل کلنی فعالیت رپوټ وړاندی کوی.

ماده ۴۵:

کمیته هر سال گزارشهای خود را توسط شورای اقتصادی و اجتماعی به مجمع عمومی سازمان ملل متحد تقدیم میدارد.

پنځمه برخه

بخش پنجم

شپږ خلویبشتمه ماده:

هیڅ شی په دی مقاولی کی داسی نه شی توجیه کیدلی چه د ملګرو ملتو د منشور، مقرراتو او د اختصاصی مؤسسو د اساسنامو مخه ونیسی چی په دی مقاله کی د بیان شوو مسایلو په برخه کی د ملګرو ملتو د مختلفو اورګانونو او اختصاصی مؤسسو مربوط مسولیتونه تعریفوی.

ماده ۴۶:

هیچ یک از مقررات این میثاق نباید بنحوی تفسیر شود که مقررات منشور ملل متحد و اساسنامه های مؤسسات تخصصی دایر به تعریف مسولیتهای مربوط به هر یک از ارگان سازمان ملل متحد و مؤسسات تخصصی نسبت به مسایل موضوع این میثاق لطمه یی وارد آورد.

اوه څلویښتمه ماده:

هیڅ شی په دی مقاله کی داسی نه شی توجیه کیدلی چی د ټولو خلکو ذاتی حق ته چی له خپلو طبیعی منابعو او ثروت نه په آزادانه توگه او کامله گټه واخلی زیان ورسوی.

ماده ۴۷:

هیچ یک از مقررات این میثاق نباید بنحوی تفسیر شود که بحق ذاتی کلیه ملل به تمتع و استفاده کامل و آزادانه آنان از منابع و ثروتهای طبیعی خود شان لطمه یی وارد آورد.

شپږمه برخه

بخش ششم

اته څلویښتمه ماده:

۱- دغه مقاله د ملگرو ملتو د هر غړی دولت یا د هغی مؤسسی د اختصاصی نمایندگیو دغړی، د عدالت د بین المللی محکمی د اساسنامی د تصویبونکی دولت او یا بل دولت د امضا له پاره چی د ملگرو ملتو د عمومی اسامبلی له خوا بلل شوی وی چه دغه مقاله تصویب کړی، تیاره ده.

ماده ۴۸:

۱- این میثاق برای امضای هر کشور عضو سازمان ملل متحد یا عضو هر یک از مؤسسات تخصصی آن یا هر کشور طرف متعهد اساسنامه دیوان بین المللی عدالت همچنین کشوری که مجمع عمومی سازمان ملل متحد دعوت کند که طرف این میثاق شود مفتوح است.

۲- دغه مقاله د تصویب تابع ده. د تصویب سندونه د ملگرو ملتو سر منشی ته سپارل کیږی.

۲- این میثاق موکول به تصویب است. اسناد تصویب باید نزد سرمنشی سازمان ملل متحد تودیع شود.

۳- دغه مقاله د هر هغه دولت د گډون د پاره تیاره ده چه د دی مادی په اول پاراگراف کی ورته اشاره شوی ده.

۳- این میثاق برای الحاق هر یک از کشور های مذکور در بند اول این ماده مفتوح خواهد بود.

۴- گډون د گډون د یوه سند په واسطه چی د ملگرو ملتو سر منشی ته سپارل کیږی صورت مومی.

۴- الحاق بوسیله تودیع سند الحاق نزد سرمنشی سازمان ملل متحد بعمل می آید.

۵- د ملگرو ملتو سر منشی ټولو هغو دولتونو ته چه دغه مقاله یی لاس لیک کړی یا پکې شامل شوی دی د تصویب یا گډون د سند د ورسپارل کیدو په باره کی خبر ورکوی.

۵- سرمنشی سازمان ملل متحد کلیه کشور هایی را که این میثاق را امضاء کرده اند یا به آن ملحق شده اند از تودیع هر سند تصویب یا الحاق مطلع خواهد کرد.

نهه څلویښتمه ماده:

۱- دغه مقاله دری میاشتی وروسته تر هغه تاریخ نافذیږی چی د تصویب یا گډون پنځه دیرشم سند

ماده ۴۹:

۱- این میثاق سه ماه پس از تاریخ تودیع سی و پنجمین سند تصویب یا الحاق نزد سرمنشی

د ملگرو ملتو سر منشی ته وسپارل شی.

سازمان ملل متحد لازم الاجراء میشود.

۲- د هر دولت د پاره چی دغه مقاوله د تصویب یا گډون د پنځه دیرشم سند د تسلیمی نه وروسته تصویبوی یا گډون پکې کوی دغه مقاوله د هغه د خپل تصویب یا گډون د سند د تاریخ نه دری میاشتی وروسته نافذیری.

۲- در باره هر کشوری که این میثاق را پس از تودیع سی و پنجمین سند تصویب یا الحاق تصویب کند یا به آن ملحق شود، این میثاق سه ماه پس از تاریخ تودیع سند تصویب یا الحاق آن کشور لازم الاجراء میشود.

پنځوسمه ماده:

د دی مقاولی مقررات بی له قید او استثنا نه د فدرالی دولتونو په ټولو برخو کی د تطبیق وړ دی.

مادۀ ۵۰:
مقررات این میثاق بدون هیچ گونه محدودیت یا استثناء کلیه واحد های تشکیل دهنده کشور های متحده (فدرال) را شامل خواهد بود.

یو پنځوسمه ماده:

۱- د دی مقاولی هر تصویبونکی دولت کولای شی چی په دی مقاوله کی تعدیلات یا اصلاحات پیشنهاد کړی او د ملگرو ملتو سر منشی ته یی واستوی. د ملگرو ملتو سر منشی بیا وروسته پیشنهاد شوی اصلاحات د دی مقاولی تصویبونکو دولتونو ته له دی غوښتنی سره یو ځای استوی چی هغه ته اطلاع ورکړی چی آیا پر پیشنهادونو باندی د غور له پاره د تصویبونکو هیوادونو د کنفرانس د جوړیدو پلوی کوی که نه. په هغه صورت کی چی لږ تر لږه د تصویبونکو هیوادو یو ثلث د داسی یوه کنفرانس طرفداری وکړی، د ملگرو ملتو سر منشی د ملگرو ملتو تر ادارې لاندی کنفرانس دایروی. هر تعدیل چی په کنفرانس کی د حاضر و او رای ورکوونکو تصویبونکو دولتونو د اکثریت له خوا تصویب شی، د منظوری د پاره د ملگرو ملتو عمومی اسامبلی ته وړاندی کیری.

مادۀ ۵۱:
۱- هر کشور طرف میثاق میتواند اصلاح این میثاق را پیشنهاد کند و متن آن را نزد سرمنشی سازمان ملل متحد تودیع کند. در این صورت سرمنشی سازمان ملل متحد هر طرح اصلاح پیشنهادی را به کشورهای طرف این میثاق ارسال میدارد و از آنها درخواست مینماید به او اعلام دارند که آیا مایلند کنفرانسی از کشورهای طرف میثاق به منظور بررسی و اخذ رأی در باره طرحهای پیشنهادی تشکیل گردد در صورتی که حداقل یک ثلث کشورهای طرف میثاق موافق تشکیل چنین کنفرانسی باشند. سرمنشی کنفرانس را در زیر لوای سازمان ملل متحد دعوت خواهد کرد هر اصلاحی که در مورد قبول اکثریت کشورهای حاضر و رأی دهنده در کنفرانس واقع شود، برای تصویب به مجمع عمومی سازمان ملل متحد تقدیم خواهد شد.

۲- تعدیلات یا اصلاحات هغه وخت نافذیری چی د ملگرو ملتو د عمومی اسامبلی له خوا منظور او د دی مقاولی د تصویبونکو دولتونو د دوو ثلثو د اکثریت له طرفه د هغو د مربوطو قانونی

۲- اصلاحات موقعی لازم الاجراء میشود که به تصویب مجمع عمومی سازمان ملل متحد برسد و اکثریت دو ثلث کشورهای طرف این میثاق بر طبق قواعد قانون اساسی خود شان آن

پروسو سره سم ومنل شی.

را قبول کرده باشند.

۳- که چی تعدیلات نافذ شی، د هغو تصویبونکو دولتونو له پاره چی منلی یی وی اجباری ګرځی، نور تصویبونکی دولتونه د دی مقاولی د مقرراتو او نورو هغو تعدیلاتو مراعات کوی چی د مخه یی منلی وی.

۳- موقعی که اصلاحات لازم الاجراء میښود برای آندسته از کشور های طرف میثاق که آن را قبول کرده اند الزام آور خواهد بود. سایر کشور های طرف میثاق کماکان به مقررات این میثاق و هر گونه اصلاح آن که قبلاً قبول کرده اند ملزم خواهند بود.

دوه پنځوسمه ماده:

د ملګرو ملتو سر منشی د هغو اطلاعیو نه قطع نظر چی د (۴۸) مادې د (۵) پاراګراف سره سم استولی کیری ټولو هغو دولتو ته چی د همدی مادې په لومړی پاراګراف کی اشاره ورته شوی ده د دی لاندنیو تفصیلاتو په باره کی خبر ورکوی:

ماده ۵۲:

قطع نظر از اطلاعیه های مقرر در بند (۵) ماده (۴۸) سرمنشی سازمان ملل متحد مراتب زیر را به کلیه کشور های مذکور در بند اول آن ماده اطلاع خواهد داد:

الف: د (۴۸) مادې سره سم لاس لیکونه، تصویبونه او شمولیتونه،

الف: امضاء های این میثاق و اسناد تصویب والحاق تودیع شده طبق ماده (۴۸).

ب: د (۴۹) مادې سره سم د دی مقاولی دانفاد نېټه او د (۵۱) مادې سره سم د تعدیلاتو د انفاذ نېټه.

ب: تاریخ لازم الاجراء شدن میثاق طبق ماده (۴۹) و تاریخ لازم الاجراء شدن اصلاحات طبق ماده (۵۱).

دری پنځوسمه ماده:

۱- دا مقاوله چی چینایی، انگلیسی، فرانسوی، روسی او اسپانوی متنونه یی مساوی اعتبار لری د ملګرو ملتو په آرشیف کی ساتل کیری.

ماده ۵۳:

۱- این میثاق که متنهای چینی، انگلیسی، فرانسوی، روسی و اسپانوی آن دارای اعتبار مساوی است در بایگانی (آرشیف) سازمان ملل متحد تودیع خواهد شد.

۲- د ملګرو ملتو سر منشی د دی مقاولی تصدیق شوی نسخی ټولو هغو دولتونو ته استوی چه په (۴۸) ماده کی ورته اشاره شوی ده.

۲- سرمنشی سازمان ملل متحد رونوشت مصدق این میثاق را برای کلیه کشور های مذکور در ماده (۴۸) ارسال خواهد داشت.

AFGHAN CONSTITUTIONAL LAW

JUDICIAL TRAINING COURSE

PREPARED BY:

Judicial Training Component
Afghanistan Rule of Law Project

REVIEWED BY:

Abdul Malik Kamawi, Ph.D.
Director General of Administration of the Judiciary

Djanbaz Najib, Ph.D.

Judicial Training Advisor
Afghanistan Rule of Law Project

Mohammad Haroon Mutasem

Assistant Professor, Law Faculty, Kabul University

DESIGNED BY:

Syed Farhad Hashemi
Publications Supervisory Technician
Afghanistan Rule of Law Project

The Supreme Court has approved the use of this course in judicial training programs, and organizations supporting judicial training are hereby granted permission to reproduce, use, and distribute these materials in their training programs. The courses are also available at www.supremecourt.gov.af and www.afghanistantranslation.com

Date of Publication: July 2008
Afghanistan Rule of Law Project
Kabul, Afghanistan

AFGHAN CONSTITUTIONAL LAW

JUDICIAL TRAINING COURSE

Published by the Afghanistan Rule of Law Project, Kabul, Afghanistan

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

